

Development of the Framework for Evaluating Qualitative Accounting Articles

Gholamreza Kordestani *

Accounting Professor, Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran
kordestani@soc.ikiu.ac.ir

Hossein Rajabdorri

Accounting Postdoctoral Researcher, Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran
Hosrado@gmail.com

Abstract

Purpose: The difference between quantitative and qualitative research in accounting requires different evaluation methods and formats for them. In order to improve the structure of qualitative accounting research, this study has attempted to present a framework for evaluating qualitative accounting articles using thematic analysis and Delphi approaches.

Method: Based on the content analysis of 53 articles related to the research objective, an initial model was prepared. Then, using purposive sampling and obtaining opinions from 8 experts using the Delphi method, the model was modified, and finally, by conducting semi-structured interviews with 7 experts, the components of the framework for evaluating qualitative accounting articles were prepared.

Results: The findings showed that the final framework of the present study, which evaluates the quality of qualitative accounting articles, includes 9 comprehensive themes including title, abstract and keywords, introduction, theoretical foundations, background and hypotheses, methodology and method, findings, discussion and conclusion, references and other matters, 55 organizing themes and 83 basic themes, and the use of the components under study can significantly help improve the quality of the articles.

Conclusion: The findings show that the framework presented for evaluating qualitative articles can be used by authors, reviewers, editors, and other stakeholders and can play an effective role in increasing the quality of accounting qualitative articles. Knowledge enhancement: The framework presented in this study can provide appropriate guidance for compiling and evaluating accounting qualitative research and improve their quality.

Contribution: The framework presented in this study can provide appropriate guidance for developing and evaluating qualitative accounting research and improve its quality.

Keywords: Qualitative Research, Qualitative Research Evaluation Framework, Thematic Analysis, Delphi.

Research Article

Cite this article: Kordestani & Rajabdorri (2025) Development of the Framework for Evaluating Qualitative Accounting Articles, *Journal of Financial Accounting Knowledge*, Vol.12, NO.3, Fall, 21-48

DOI: 10.30479/jfak.2025.22067.3295

Received on 12 May, 2025 **Accepted on** 30 November, 2025

© The Author(s).

Publisher: Imam Khomeini International University.

Corresponding Author: Gholamreza Kordestani (kordestani@soc.ikiu.ac.ir)

تدوین چارچوب ارزیابی مقاله‌های کیفی حسابداری

غلامرضا کردستانی*

استاد حسابداری، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران، kordestani@soc.ikiu.ac.ir

حسین رجب‌دری

پژوهشگر بسادکتری حسابداری، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران، Hosrado@gmail.com

چکیده

هدف: تفاوت موجود در پژوهش‌های کمی و کیفی در حسابداری، شیوه متفاوت ارزیابی و قالب‌های مختلفی را برای آنان طلب می‌کند. به‌منظور بهبود ساختار پژوهش‌های کیفی حسابداری، در پژوهش حاضر تلاش شده است چارچوب ارزیابی مقاله‌های کیفی حسابداری با رویکرد تحلیل مضمون و دلفی ارائه شود.

روش: بر اساس تحلیل مضمون ۵۳ مقاله مرتبط با هدف پژوهش، الگوی اولیه تهیه شد. سپس با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند و کسب نظر از ۸ نفر خبرگان به روش دلفی، الگو اصلاح و در نهایت با انجام مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۷ نفر از متخصصان، اجزای چارچوب ارزیابی مقاله‌های کیفی حسابداری تهیه شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد چارچوب نهایی پژوهش حاضر که به ارزیابی کیفیت مقاله‌های کیفی حسابداری می‌پردازد شامل ۹ مضمون فراگیر شامل عنوان، چکیده و کلیدواژگان، مقدمه، مبانی نظری، پیشینه و فرضیه‌ها، روش‌شناسی و روش، یافته‌ها، بحث و نتیجه‌گیری، منابع و سایر موارد، ۵۵ مضمون سازمان‌دهنده و ۸۳ مضمون پایه است که به کارگیری اجزای مورد بررسی می‌تواند به بهبود کیفیت مقاله‌ها کمک شایانی کند.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان می‌دهد چارچوب ارائه شده برای ارزیابی مقاله‌های کیفی توسط نویسندگان، داوران، سردبیران و سایر ذی‌نفعان می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و نقش مؤثری در افزایش کیفیت مقاله‌های کیفی حسابداری داشته باشد.

دانش‌افزایی: چارچوب ارائه شده در این پژوهش می‌تواند رهنمود مناسبی برای تدوین و ارزیابی پژوهش‌های کیفی حسابداری ارائه کند و کیفیت آن‌ها را ارتقا دهد.

واژگان کلیدی: پژوهش کیفی، چارچوب ارزیابی پژوهش کیفی، تحلیل مضمون، دلفی.

مقاله پژوهشی

*استناد: کردستانی و رجب‌دری (۱۴۰۴): تدوین چارچوب ارزیابی مقاله‌های کیفی حسابداری، فصلنامه علمی دانش حسابداری مالی، مقاله پژوهشی، دوره ۱۲، شماره ۳، پیاپی ۴۶، تابستان ۱۴۰۴، ۴۸-۲۱.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۲/۲۳ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۴/۰۹/۰۹

ناشر: دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) © حق مؤلف نویسندگان

۱- مقدمه

پژوهش‌های علمی را می‌توان به دو گروه کلی «پژوهش‌های کمی^۱» و «پژوهش‌های کیفی^۲» تقسیم‌بندی کرد. پژوهش‌های کمی، از روش اثبات تجربی استفاده می‌کند و بر اساس فرضیه‌ها و طرح‌های پژوهشی از قبل تعیین‌شده انجام می‌شود. در این نوع پژوهش‌ها، معیارهای اندازه‌گیری داده‌ها کمی است و برای استخراج نتیجه از فن‌های آماری استفاده می‌شود. پژوهش‌های کیفی شامل روش‌هایی است که برای مطالعه پدیده‌ها در شکل طبیعی خود به کار گرفته می‌شود. در این پژوهش‌ها هدف پژوهشگر، بررسی «کیفیت» پدیده مورد مطالعه است نه کمیت. واژه کیفیت به چه، چگونه، چه زمان، کجا، چقدر چه مقدار و موارد مشابه مربوط می‌شود؛ بنابراین پژوهش‌های کیفی به معنا، مفهوم‌ها، تعریف‌ها، علامت‌ها، استعاره‌ها، توضیح‌ها و ویژگی‌های موضوع‌های مورد مطالعه می‌پردازد (نمازی، ۱۳۸۲). شناخت جوانب پنهان برخی از موضوع‌ها نیازمند تجزیه و تحلیل عمیق افراد است. در نتیجه، برای انجام پژوهش‌های انسان‌محور و مطالعه ژرف‌نگرانه پدیده‌ها، گریزی از انجام پژوهش‌های کیفی وجود ندارد (عرب‌مازازی، جودکی‌چگنی، دهپورآتش‌بیک و عزیزی، ۱۴۰۲).

از سوی دیگر، شیوه تدوین و تنظیم مقاله، از عامل‌هایی است که بر کیفیت ساختاری مقاله تأثیر می‌گذارد. نگارش اصولی مقاله علمی، از مهم‌ترین مهارت‌هایی است که هر پژوهشگر باید با آن آشنا باشد، زیرا نگارش علمی نامناسب می‌تواند به عنوان مانعی در ارتباط علمی محسوب شود. بدیهی است از عوامل مؤثر بر کیفیت مقاله، شیوه تدوین و تنظیم آن بر اساس استانداردهای علمی است که افزایش میزان رعایت استانداردهای نگارش علمی در مقاله، موجب بهبود کیفیت ساختاری آن و در نتیجه، فهم بهتر مطالب، ارتباط مؤثرتر با خوانندگان، استفاده بهتر از یافته‌های پژوهش و در نتیجه بالا رفتن کیفیت مقاله‌ها می‌شود (نوکاریزی، امیری و کیانی، ۱۳۹۳: ۱۱۴). براین اساس، برای اینکه بتوان پژوهش‌های کیفی بهتری را در حوزه حسابداری ارائه کرد، داشتن چارچوب یا معیارهایی که بتواند به همسانی ساختار و افزایش قابلیت مقایسه و کیفیت این پژوهش‌ها کمک کند، ضروری است. هدف پژوهش حاضر، تدوین چارچوب ارزیابی مقاله‌های کیفی حسابداری است.

درک اینکه چگونه پژوهشگران حسابداری در زمینه کیفی، معیارهای کیفیت پژوهش را درک، تفسیر و ترجمه می‌کنند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. همان‌گونه که پارکر و نورثکات^۳ (۲۰۱۶) بیان داشته‌اند، در پژوهش‌های کیفی، «[...] نشان دادن اعتبار پژوهش‌های انجام شده، درجه بیشتری از اهمیت را به صورت متفاوت نسبت به رویکرد کمی طلب می‌کند». افزون بر این، تکیه بر شکل‌های مختلف رتبه‌بندی و معیارهای متعدد ارزیابی عملکرد به عنوان روشی برای پژوهشگران بین‌رشته‌ای، تفسیری و کیفی دیده می‌شود (گندرون^۴، ۲۰۱۳؛ گاتری، پارکر، دومای و مایلن^۵، ۲۰۱۹)؛ بنابراین پژوهشگران کیفی باید بپذیرند که هدف مطالعه کمی و کیفی متفاوت

است و نمی‌توان آن‌ها را بر مبنای یکسان ارزیابی کرد (د ویلیرز، دوما و مارون^۶، ۲۰۱۹). در یک دسته‌بندی کلی، سه موضع اصلی در مورد چگونگی ارزیابی انجام پژوهش‌های کیفی وجود دارد:

● به عقیده افرادی مانند استینکه^۷ (۲۰۰۴)، برای ارزیابی پژوهش‌های کیفی باید از معیارهای کیفی مطالعه‌های کمی مانند روایی سازه، درونی، بیرونی و پایایی پیروی کرد.

● گروه دوم معتقد هستند که هیچ معیاری نباید از پیش تعریف شود تا تصمیم بگیرد کدام پژوهش کیفی خوب است (بوشنر^۸، ۲۰۰۰).

● دیدگاه گروه سوم که با استقبال بیشتری روبرو شده و جامعیت بیشتری دارد نشان می‌دهد که ضروری است معیارهای متفاوتی برای ارزیابی پژوهش‌های کیفی شناسایی شود (لینکلن و گوبا^۹، ۱۹۸۵؛ ریچاردسون^{۱۰}، ۲۰۰۰؛ کرزول^{۱۱}، ۲۰۰۷).

همچنین، باتوجه‌به اینکه پژوهش‌های کیفی بر پارادایم‌ها، هستی‌شناسی‌ها، نظریه‌ها و روش‌های متفاوتی نسبت به شیوه کمی است، ارزیابی آن‌ها نیز می‌تواند متفاوت باشد (هایشی، اییب، هوین و ولف^{۱۲}، ۲۰۲۱). با فقدان استانداردهای دقیق و واحد با رشد روزافزون استفاده از روش‌های کیفی، منجر به برخی پژوهش‌های ضعیف و سردرگمی در مورد شایستگی پژوهش‌های کیفی شده است (کولینگریج و گانت^{۱۳}، ۲۰۱۹). در نتیجه باتوجه‌به اینکه در محیط حسابداری و حسابرسی در کشور تاکنون چنین معیاری تهیه نشده است، ضروری است تا برای بهبود کیفیت مقاله‌های این حوزه، چارچوب مناسبی فراهم شود تا راهنمای عمل پژوهشگران قرار گیرد.

در حسابداری اینکه پژوهش کیفی «خوب» چیست موضوع بحث مهمی در سال‌های گذشته در سطح بین‌المللی بوده است و مشارکت‌های مفهومی مختلفی در مورد چگونگی ارزیابی کیفی پژوهش‌های حسابداری و ارزیابی کیفیت آن منعکس شده است (لوکا و کاسانن^{۱۴}، ۱۹۹۵؛ آرنس و دنت^{۱۵}، ۱۹۹۸؛ آرنس و چپمن^{۱۶}، ۲۰۰۶؛ باکستر و چوا^{۱۷}، ۲۰۰۸؛ لوکا و مدلل^{۱۸}، ۲۰۱۰؛ پارکر، ۲۰۱۲؛ مسنر، مول و استرومستن^{۱۹}، ۲۰۱۷؛ پارکر و نورثکات، ۲۰۱۷؛ د ویلیرز و همکاران^{۲۰}، ۲۰۱۹؛ استکولینی^{۲۱}، ۲۰۲۳). در سطح ملی نیز اگرچه پژوهش‌هایی در زمینه نحوه ارزیابی و ارائه ساختار برای مقاله‌های حسابداری مانند بدری (۱۳۹۳)، بنی‌مهد، عربی و حسن‌پور (۱۳۹۵)، گرد، وقفی، آهنگری و هاشمی (۱۳۹۷) و محمدرضایی (۱۳۹۷ و ۱۴۰۴) صورت گرفته است، اما همه موارد با تأکید بر پژوهش‌های کمی بوده است و از توجه به پژوهش‌های کیفی مغفول مانده است. با عنایت به اینکه بر اساس مطالعه عرب‌مازازی و همکاران (۱۴۰۲) در چند سال اخیر روند مطالعه‌های کیفی در نشریه‌های داخلی تغییر کرده است و از سال ۹۷ به بعد نسبت به سال‌های پیشین تعداد مقاله‌های بیشتری با روش کیفی انجام شده است، این موضوع نیازمند توجه بیش‌ازپیش است. در این راستا برخی از دانشمندان علوم اجتماعی نیز بحث‌های انتقادی متنوعی را درباره اعتبار و ارزیابی پژوهش‌های کیفی داشته‌اند

(شواندت^{۲۱}، ۱۹۹۶؛ گارات و هادکینسون^{۲۲}، ۱۹۹۸؛ اسمیت و هادکینسون^{۲۳}، ۲۰۰۵). حتی استدلال شده است که پژوهش‌های تفسیری در «بحران اعتبار» قرار دارد، زیرا در مورد چگونگی ارزیابی و الگوی آن، شفافیت یا اجماع نظر وجود ندارد (لوکا و مدلل، ۲۰۱۰: ۴۶۳). از نظر لوکا و مدلل (۲۰۱۰)، بحران اعتبارسنجی در پژوهش‌های کیفی حسابداری شامل سه عنصر است:

- پذیرش این که پژوهش‌های تفسیری را نمی‌توان بر اساس معیارهای سنتی (اثبات‌گرا) تأیید کرد؛

- معیارهای اعتبار روبه‌افزایش است و
- این موضوع اغلب منجر به استفاده از معیارهایی می‌شود که با مقدمات فلسفی ذهن‌گرایانه پژوهش تفسیری ناسازگار است و در نتیجه، ایجاد یک الگوی واحد برای ارزیابی پژوهش‌های کیفی حسابداری ضرورت دارد.

با ایجاد این الگو نیز می‌توان از معیارهای ارزیابی صریح در طول فرایند پژوهش استفاده کرد که می‌تواند به هدایت پژوهش به سمتی کمک کند که کیفیت را تضمین کند، شفافیت پژوهش را افزایش دهد و ابزاری را برای برجسته‌کردن نقاط قوت و محدودیت‌های آن فراهم کند (اریکسون و کوالاین^{۲۴}، ۲۰۰۸: ۲۹۰). در نتیجه سؤال اصلی پژوهش را می‌توان به این صورت تنظیم کرد که چارچوب مناسب تدوین مقاله‌های حسابداری به روش کیفی چگونه است؟ برای پاسخ به این سؤال از تحلیل مضمون مقاله‌های مرتبط و کسب نظر خبرگان و مصاحبه استفاده شد.

پیرامون دانش‌افزایی پژوهش نیز قابل‌ذکر است که چارچوب ارائه شده در پژوهش حاضر می‌تواند به بهبود فرایند آموزش و پژوهش کمک کند. با افزایش توانایی پژوهشگران در حوزه کیفی نیز می‌توان مسائل مهم‌تری را به صورت دقیق‌تر و علمی‌تر مورد بررسی قرار داد. افزون بر آن، برای داوران، سردبیران و سایر پژوهشگران نیز به عنوان یک راهنمای عملی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و ارزیابی‌های دقیق‌تر، علمی‌تر و عادلانه‌تری را به بار آورد. در این پژوهش متناسب با محیط داخلی پژوهش‌های کیفی حسابداری، نیاز پژوهش کیفی تعدیل شده نیز ارائه شده است که از دیدگاه نوآوری و دانش‌افزایی قابل توجیه است.

در ادامه مقاله ابتدا مبانی نظری و روش پژوهش و پس از آن یافته‌ها و بحث و نتیجه‌گیری آورده می‌شود.

۲- مبانی نظری

برای انجام پژوهش به گونه عمده دو رویکرد کمی و کیفی وجود دارد که همواره محل مناقشه در برابر یکدیگر بوده است. در آستانه قرن بیست و یک میلادی با ایجاد «جامعه دانایی محور^{۲۵}» تحت عنوان افق نوین و چشم‌انداز جدید، شتاب بیشتری به سمت پژوهش کیفی ایجاد شد و استفاده از این رویکرد مورد اتفاق نظر بیشتری قرار گرفت. پژوهش‌های کمی در حوزه علوم انسانی بر پایه جهان‌بینی پارادایم «خردگرایانه^{۲۶}» قرار دارد. بر مبنای فرض اساسی این پارادایم، واقعیت

چیزی است که فرد می‌تواند به‌وسیله حواس خود آن را تجربه کند. درواقع، «الگو» و ماهیت پژوهش‌های کمی در علوم انسانی و رفتاری از علوم مادی و فیزیکی گرفته‌شده است و هدف از آن، ایجاد و انشای نظریه و اصول آن با بررسی صحت آن‌ها است. این در حالی است که بسیاری از صاحب‌نظران با سلطه دیدگاه «اثبات‌گرایی» در علوم انسانی مخالفت می‌کنند. به‌عنوان نمونه، «مارتین هایدگر»^{۲۷} معتقد است که به‌وسیله ریاضی و اعداد نمی‌توان تمام وجوه چهره پدیده‌ها را شناسایی کرد (رضوی، اکبری و جعفرزاده، ۱۳۹۲). این دیدگاه در تقابل با کمی‌گرایان و به‌ویژه دیدگاه «فیثاغورس»^{۲۸} است که معتقد بود چیزها عدد است و توصیف صحیح واقعیت باید با فرمول‌های ریاضی بیان شود و تصریح می‌کرد که بر جهان مادی، نظم ریاضی حاکم است (مخبر، ۱۳۹۲). پیروان دیدگاه کیفی معتقد هستند که باید از پژوهش‌هایی استفاده کرد که یافته‌های آن‌ها به‌وسیله فرایندهای آماری و با هدف کمی‌سازی به دست نیامده و متمرکز بر معنا و تفسیرهای مشارکت‌کنندگان باشد. این نوع پژوهش اطلاعات خود را با ارجاع به عقیده‌ها، ارزش‌ها و رفتارها در زمینه متنی و اجتماعی به دست می‌آورد. پژوهش‌های کیفی این امکان را برای پژوهشگران فراهم می‌سازد (خنifer و مسلمی، ۱۴۰۱). همچنین، شناخت جوانب پنهان برخی از موضوع‌ها نیازمند تحلیل عمیق افراد است. درنتیجه، برای انجام پژوهش‌های انسان‌محور و مطالعه ژرف‌نگرانه پدیده‌ها، گریزی از انجام پژوهش‌های کیفی وجود ندارد (عرب‌مازازی‌دی و همکاران، ۱۴۰۲). جدول ۱، برخی تفاوت‌های عمده روش پژوهش کیفی و کمی را نشان می‌دهد.

جدول ۱- برخی تفاوت‌های عمده روش پژوهش کیفی و کمی

عنوان	روش پژوهش کیفی	روش پژوهش کمی
طرح پژوهش	ساختارنیافته، خودجوش، خاص پژوهش	ساختارنیافته، نظام‌مند (سیستماتیک) ^{۲۹} ، تکرارپذیر
بازنمایی داده‌ها	متنی	طرح پژوهش متناسب با روند جاری تعدیل می‌شود.
تحلیل	مبتنی بر مفهوم‌ها، کیفیت‌ها و متن‌ها	عددی
بازنمایی یافته‌ها	مضمون‌ها	مبتنی بر اعداد و ارقام
شیوه گردآوری داده‌ها	مضمون‌ها و محتوای مفهوم‌ها	تحلیل آماری
سؤال‌های پژوهش	روایتی	استنباط‌های آماری و عددی
عامل‌های مورد بررسی	تفسیری و تحلیلی	جدول‌ها و نمودارهای آماری
	مصاحبه، مشاهده، پرسش‌نامه، مراجعه به اسناد و مدارک	کمی و مبتنی بر شواهد آماری
	شیوه‌های تحلیل کیفی	اطلاعات کمی و صورت‌های مالی
	چرا؟ چگونه؟	شیوه‌های تحلیل کمی
	علت‌یابی و شناخت نحوه اجرا و اثر	چه وقت؟ چه مقدار؟ چه تعداد؟
	کلیات هدف‌ها، مفهوم‌ها و فرایندها، امکان بسط متغیرها و اطلاعات	پرسش‌های مبتنی بر رفتار کمی متغیرها
	کشف و واکاوی جنبه‌های مختلف موضوع	تعداد محدودی از متغیرها، متغیرهای از قبل تعیین‌شده
جامعه و نمونه‌گیری	کوچک، غیرتصادفی، هدفمند	دقت در تأثیر رابطه مورد بررسی
	با هدف تعمیم تحلیلی، انتقال‌پذیری و برون‌یابی	بزرگ، حذف سیستماتیک (نظام‌مند)، احتمالی
	تعیین جامعه و نمونه مورد مطالعه	با تعمیم آماری
سطح اطمینان	نسبی	حذف نمونه بر اساس شرایط پژوهش و رسیدن به تعداد نهایی
	گسترده‌گی خطاها به دلیل دخالت مستقیم عامل انسانی	قطعی
		کمتر بودن خطاها به دلیل دخالت غیرمستقیم عامل انسانی

سه تغییر عظیم در عصر حاضر اتفاق افتاده است که باید هر رشته علمی را به ارزیابی مجدد رویکرد خود در پژوهش‌های کیفی سوق دهد:

● اولین مورد انقلاب دیجیتال است. شبکه‌های مجازی در حال ایجاد اشکال جدیدی از محتوا هستند که به افراد امکان می‌دهد با شرکت‌کنندگان در پژوهش به روش‌های جدید تعامل داشت. همچنین، با استفاده از ابزارهای جامعه‌سازی می‌توان روند پژوهش کیفی را باز تعریف و روابط غنی و مفیدی ایجاد کرد.

● دوم انفجار نظریه‌های دانشگاهی که به واسطه آن، پژوهش کیفی اکنون در یک چشم‌انداز نظری جدید وارد شده است.

● در نهایت، ظهور داده‌های بزرگ، پژوهش کیفی را ضروری می‌کند. در دنیایی که همه چیز اندازه‌گیری می‌شود، احساسات و موضوعات را می‌توان به صورت انبوه تحلیل و در یک زمینه انسانی بسیار مهم استفاده کرد.

براین اساس، در حسابداری پژوهش‌های کیفی اغلب برای پیش‌بینی، تجزیه و تحلیل و توضیح در مورد ماهیت حسابداری و چالش‌های پیش روی این نوع پژوهش‌ها به منظور دستیابی به درک کافی در مورد جنبه‌های مختلف استفاده می‌شود. افزون بر این، پژوهش‌های کیفی:

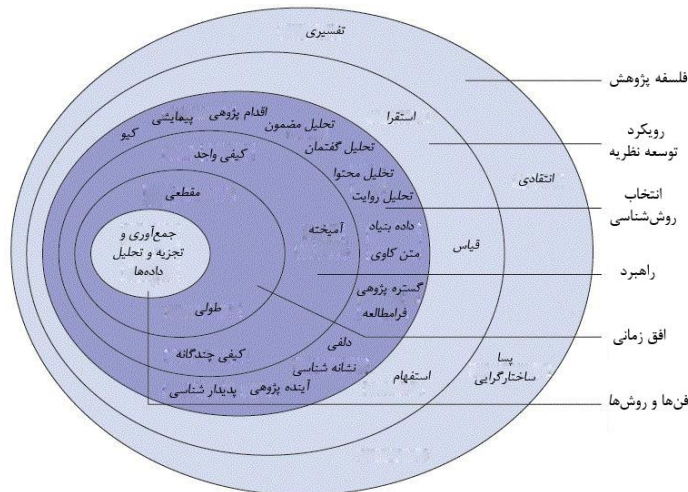
● برای کشف چیزی در مورد حسابداری که هنوز کشف نشده است؛

● ارائه اطلاعات، ایده‌ها و اسناد غنی دانش موجود در مورد چالش‌های رشته حسابداری؛

● ارائه درک بهتر از موضوع با تحلیل تعاریف اساسی و ارائه معانی صحیح که منجر به ایجاد تصویری واضح از مفهوم مورد بررسی و کاهش محدودیت‌هایی می‌شود که ممکن است در حوزه حسابداری رخ دهد و

● با استفاده از روش کیفی، تبیین عناصر اساسی مؤثر آسان می‌شود، زیرا روش کیفی برای درک جنبه‌های مختلف حسابداری مفید است و منجر به کشف چالش‌هایی می‌شود که پژوهش کیفی به دنبال آن است (هندایاتی، عماد و آل‌هاله^{۳۰}، ۲۰۲۱).

در راستای انجام بهتر پژوهش کیفی، ارزیابی قالب شکلی و محتوایی مقاله‌ها برای اثرگذاری بهتر، ضروری است. یکی از مواردی که می‌تواند به حل این مشکل کمک کند، نیاز پژوهش‌سازندرز، لوئیس و سورنهییل^{۳۱} (۲۰۱۶) است که به سازمان‌دهی پژوهش و توسعه «طرح پژوهش^{۳۲}» با پیروی گام‌به‌گام از لایه‌های نیاز پژوهش کمک می‌کند (ملنیکواس^{۳۳}، ۲۰۱۸). نیاز پژوهش، توضیح‌هایی در زمینه لایه‌ها یا مرحله‌های اصلی که برای تدوین یک روش‌شناسی کارآمد انجام می‌شود را فراهم می‌کند (رایساتها^{۳۴}، ۲۰۱۷). همسو با نظر سازندرز و همکاران (۲۰۱۶)، نیاز پژوهش شامل شش لایه اصلی است که در این پژوهش متناسب با محیط داخلی پژوهش‌های کیفی حسابداری تعدیل شده است. شکل ۱ نیاز پژوهش کیفی تعدیل شده را نشان می‌دهد.

شکل ۱- پیاز پژوهش کیفی تعدیل شده
در ادامه جدول ۲، شرح هر لایه پیاز پژوهش کیفی را نشان می‌دهد.
جدول ۲- شرح لایه‌های پیاز پژوهش کیفی

لایه	عنوان	اجزا	توضیح
اول	فلسفه پژوهش ^{۳۵}	تفسیری ^{۳۶} تفسیرگرایی	پارادایم تفسیری که ساختارگرا یا برداشت‌گرا هم نامیده می‌شود، معتقد است که واقعیت چیزی «خارج اینجا» نیست و می‌توان به‌روشنی آن را توضیح داد. واقعیت و دانش به‌وسیله ارتباط و تمرین، ایجاد و بازتولید می‌شود و دانش به‌واسطه پژوهشگر به دست می‌آید. پژوهشگران تفسیری افزون بر اینکه تلاش می‌کنند تا دنیا را از زاویه دید مشارکت‌کنندگان مشاهده کنند و انتخاب روش‌شناسی کیفی خود را نیز به‌عنوان تصمیمی ارزشی، اخلاقی و مملو از واکنش‌های سیاسی و اخلاقی می‌دانند. در این پارادایم به فعالیت انسانی به‌عنوان واقعیتی ملموس که باید کشف شود، توجه نمی‌شود؛ بلکه به‌عنوان یک «متن» در نظر گرفته می‌شود که می‌توان آن را خواند، تفسیر، بازسازی و تحلیل کرد. پژوهشگران با استفاده از روش علم تفسیری، توسط تصور تلقینی، تجربه، انگیزه‌ها و زمینه نویسنده و با شرکت در یک تحلیل دوره‌ای که بین متن داده‌ها و صحنه جایگزین به‌صورت متناوب انجام می‌شود، صحبت یا متن را بررسی می‌کنند. پارادایم انتقادی ناظر بر این اصل است که تفکر، توسط رابطه‌های قدرت مطرح می‌شود و داده‌ها را نمی‌توان از عقیده‌ها، اسطوره‌ها و باورهای که افراد، گروه‌ها و جوامع را راهنمایی کرده و بر آن‌ها تسلط دارد، تفکیک کرد. پژوهشگران انتقادی، زندگی فرهنگی را یک تنش دائمی بین کنترل و مقاومت می‌دانند و زبان را به‌عنوان نوعی از قدرت در نظر می‌گیرند؛ بنابراین، می‌توانند ایده‌ها و دانش را هم کنترل و هم رها کنند. آنان افزون بر هدف تفسیری درک و شناخت، بر این باور هستند که دانسته‌هایی که در عرف دارای ارزش ظاهری است، باید مورد سؤال قرار گیرد. مسائل همیشه آن‌گونه که به نظر می‌آید نیست و پژوهش ممکن است فرض‌های اعطایی را به چالش بکشد. رویکردهای انتقادی معتقد به بررسی مواردی مانند سوءاستفاده، بی‌عدالتی و ارتباط‌های غلط است و بررسی می‌کند که مشارکت‌کنندگان فرهنگی چگونه رابطه‌های قدرت نامتقارن موجود را دوباره تأیید می‌کنند، به چالش می‌کشند و خود را مطیع آن‌ها کرده یا با آن‌ها تطبیق می‌دهند.
			پارادایم پسامختارگرا که پست‌مدرن نیز نامیده می‌شود، در زمینه نگرش در مورد رابطه دانش با رابطه‌های قدرت، مشابه پارادایم انتقادی است، اما برخلاف پژوهشگران انتقادی، پست‌مدرن با دانش و قدرت به‌عنوان چیزی پراکنده، ناپایدار و جمعی برخورد می‌کند. بدین لحاظ، این پارادایم موقعیت‌های تسلط و خود تابعی، پایداری و تغییر را مشخص می‌سازد. آنان فرض می‌کنند که همه مردم، فضایی برای فعالیت دارند و می‌توانند داوطلبانه تصمیم بگیرند. حتی افرادی که در موقعیت‌های ضعیف قرار دارند برای به چالش کشیدن و شکل‌دهی مجدد محدودیت‌هایی که با آن‌ها مواجه هستند، از مقداری قدرت برخوردار هستند. پست‌مدرنیست‌ها کلیت حقایق و قطعیت را مورد تردید قرار می‌دهند، نظر به‌ها و روایت‌های مهمی که یک پدیده را به‌سادگی توضیح می‌دهد را رد می‌کنند و با این ایده که فقط با یک پژوهش بیشتر، می‌توان جهان را بهتر کنترل کرد، مخالفت می‌کنند. پژوهشگران پست‌مدرن، حقیقت و دانش را تکه‌تکه، متعدد، جایگزین و چندوجهی در نظر می‌گیرند و شناخت حقیقت را تقریباً غیرممکن می‌دانند و معتقد هستند که گردآوری داده ممکن است به‌جای اینکه افراد را به شناخت حقیقت نزدیک‌تر کند، بیشتر از آن دور کند. پست‌مدرنیست‌ها بسیاری از لایه‌های معنایی و سطح زیرین تفسیرها را کاوش می‌کنند. از دیدگاه

تدوین چارچوب ارزیابی مقاله‌های کیفی حسابداری/۲۹

پست‌مدرن، روش‌های بررسی مباحث قدرت، روش‌های چندوجهی هستی و ماهیت مناظره‌ای برتری دارد (خنفر و مسلیمی، ۱۴۰۱).				
به گونه معمول از رویکرد استقرایی برای توسعه یک نظریه در زمینه‌هایی که پژوهش‌های زیادی در مورد موضوع انجام نشده است، استفاده می‌شود.	استقرا ^{۴۱}			
در رویکرد قیاسی پژوهشگر از نظریه به سمت داده حرکت می‌کند. این رویکرد زمانی استفاده می‌شود که پیشینه نظری و استانداردهای مشخصی وجود دارد و هدف پژوهش بررسی میزان انطباق یا کاربرد آن‌ها در یک زمینه خاص است.	قیاس	توسعه	رویکرد نظریه ^{۴۰}	دوم
پژوهش با مشاهده و جمع‌آوری داده‌ها شروع می‌شود و به منظور توصیف و تجزیه و تحلیل به منظور شکل‌گیری یک نظریه حرکت می‌کند. استنفهام، مشاهده یک پدیده تجربی، پس از پژوهش‌هایی است که بر اساس شواهد موجود بهترین حدس یا نتیجه‌گیری است.	استنفهام ^{۴۲}			
روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. در این روش برای تحلیل یافته‌ها از کدگذاری استفاده می‌شود.	تحلیل مضمون ^{۴۳}			
تحلیل محتوای کمی و کیفی به منظور استنباط تکرارپذیر و معتبر از داده‌ها در مورد متن آن‌ها به کار می‌رود. هدف تحلیل محتوا فراهم‌آوردن شناخت، پیش‌بینی نو، تصویر واقعیت و راهنمای عمل است.	تحلیل محتوا ^{۴۵}			
نظریه داده‌بنیاد نوعی پژوهش کیفی است که از مجموعه رویه‌های نظام‌مند برای ایجاد نظریه استقرایی درباره یک پدیده استفاده می‌کند.	داده‌بنیاد ^{۴۶}			
اقدام پژوهی فرایندی است که به گونه منظم داده‌های پژوهش را درباره نظام در حال جریان در ارتباط با بعضی هدف‌ها، موضوع‌ها یا نیاز سیستم جمع‌آوری می‌کند و این داده‌ها را به سیستم بازخورد می‌دهد. در این روش، هدف اصلی پژوهش تنها درک و تفسیر داده‌ها نیست، بلکه تغییر آن‌ها نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد. این نوع پژوهش به منظور مشخص کردن موقعیت معین و رفع چالش و مسئله یا آشنایی با روش‌های جدید و تغییر و اشاعه نوآوری در سازمان‌ها انجام می‌شود.	اقدام پژوهی ^{۴۷}			
مطالعه پدیده‌ها و توصیف آن‌ها با دنظرگرفتن نحوه بروز و تجلی آن‌ها، قبل از هرگونه ارزش‌گذاری، تأویل یا قضاوت ارزشی است.	پدیدارشناسی ^{۴۸}			
روایت به‌عنوان نوعی قصه، داستان، گزارش واقعیت‌ها، به‌ویژه داستانی که به‌وسیله اولین فرد گفته‌شده، تعریف می‌شود. راهبرد جریانی است که پژوهشگر به کمک آن زندگی افراد را مطالعه می‌کند و از یک یا چند نفر می‌خواهد داستان خود را بیان کنند.	تحلیل روایت ^{۴۹}			
آینده‌پژوهی، اصول و روش‌های مطالعه و پس از آن تصمیم‌گیری، ارائه طرح و اقدام در زمینه علوم و فناوری مرتبط با آینده است. آینده‌پژوهی، تفکر فلسفی و روش‌های علمی و طرح‌های گوناگون را بررسی و با استفاده از آن‌ها، آینده‌های بدیل و احتمالی را ترسیم می‌کند.	انتخاب روش شناسی ^{۴۳}	آینده پژوهی ^{۵۰}		سوم
مطالعه قواعد امور گفتاری میان دو نفر و یک فن و روش جدید در مطالعه فن‌ها، رسانه‌ها و فرهنگ‌ها است. در این روش پژوهشگر بر آن است که رابطه بین مؤلف، متن و خواننده را نشان دهد و مشخص کند چه زمینه‌ها و عامل‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و موارد مشابه در تحلیل گفتمان تأثیر دارد.	تحلیل گفتمان ^{۵۱}			
روشی است که پژوهشگر را قادر می‌سازد تا درک و عقیده‌های افراد را شناسایی کند و به گروه‌بندی افراد بر اساس نظر آنان بپردازد.	کیو ^{۵۲}			
متن‌کاوی به تحلیل هوشمند متن، «داده‌کاوی ^{۵۳} » متنی یا کشف دانش از متن نیز مشهور است و به گونه کلی به فرایند استخراج دانش و اطلاعات مورد علاقه و مهم از مجموعه متنی غیرساختاریافته اشاره دارد.	متن‌کاوی ^{۵۴}			
روش دلفی یکی از روش‌های کسب دانش گروهی برای کمک به تصمیم‌گیری در چند دوره پیمایش نظرهای صاحب‌نظران و تا رسیدن به مرحله بیشترین اجماع نظر در میان آن‌ها است.	دلفی ^{۵۵}			
یکی از روش‌های پژوهش و مطالعه علائم است که در باب نشانه‌ها و رده‌بندی آن‌ها کاربرد دارد.	نشانه‌شناسی ^{۵۶}			
مرور سریع بیرامون مفهوم‌های کلیدی در یک موضوع پژوهشی خاص و یافتن منابع اصلی و انواع شواهد موجود را می‌توان گستره پژوهی قلمداد کرد.	گستره پژوهی ^{۵۷}			
فرامطالعه یک تحلیل عمیق از کارهای پژوهشی انجام‌شده است، ولی با مواردی مانند «فراتحلیل ^{۵۹} »، «فراروش ^{۶۰} »، «فرانظریه ^{۶۱} » و «فراترکیب ^{۶۲} » متفاوت است و اعم از آن‌ها است. فرامطالعه شامل چهار مورد پیش‌گفته است و کلیه این مفهوم‌ها را در برمی‌گیرد.	فرامطالعه ^{۵۸}			
شیوه استفاده از روش	کیفی واحد	کیفی چندگانه آمیخته	راهبرد ^{۶۳}	چهارم
این لایه چارچوب زمانی پژوهش را برای مطالعه مقطعی و «کوتاه‌مدت ^{۶۵} » تعیین می‌کند که شامل جمع‌آوری داده‌ها در یک نقطه زمانی خاص است و جمع‌آوری داده‌ها به گونه مکرر در یک دوره زمانی طولانی به منظور مقایسه داده‌ها به‌صورت طولی صورت می‌گیرد.	مقطعی		افق زمانی ^{۶۴}	پنجم
شامل جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، استفاده از داده‌های اولیه/ ثانویه، انتخاب گروه‌های نمونه‌گیری، تهیه محتوای پرسش‌نامه، مصاحبه و موارد مشابه است.	طولی	جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها	فن‌ها و روش‌ها ^{۶۶}	ششم

همان‌گونه که بیان شد، داشتن چارچوب دقیق برای مقاله کیفی نیز موضوعی غیرقابل‌انکار است، اما با یک نگاه موشکافانه‌تر می‌توان دریافت که تعدادی از پژوهش‌های کیفی، از حداقل‌های لازم در انجام مطالعه یا گزارش یافته‌ها در قالب یک مقاله برخوردار نیست. هرچند

بسیاری از این مقاله‌ها از نظر علمی و تخصصی حاوی نکته‌های ارزشمندی است، اما مشخص است که برخی نویسندگان با اصول اولیه پژوهش کیفی آشنا نیستند یا قالب یکسانی برای آن در ذهن نداشته‌اند (بريمن^{۶۷}، ۱۹۸۸؛ بورنز و گرو^{۶۸}، ۲۰۱۱). داشتن یک قالب استاندارد برای مقاله‌های کیفی حسابداری را می‌توان بر اساس نظریه‌های مختلف زیر تبیین کرد:

۱- «نظریه ساختارگرایی^{۶۹}»: این نظریه بر اهمیت ساختار و چارچوب در فهم و انتقال معنا تأکید دارد. یک قالب استاندارد، ساختاری مشخص و قابل پیش‌بینی برای ارائه یافته‌های پژوهش کیفی فراهم می‌کند. این امر به خوانندگان (داوران، سایر پژوهشگران و ذی‌نفعان) کمک می‌کند تا به گونه مؤثرتری اطلاعات را پردازش کنند و درک عمیق‌تری از پژوهش به دست آورند. این ساختار از سردرگمی جلوگیری می‌کند و اطمینان می‌دهد که تمام جنبه‌های مهم پژوهش به گونه منظم و منطقی ارائه شده است.

۲- «نظریه انتقال دانش^{۷۰}»: پژوهش کیفی به دنبال درک عمیق و تفسیری از پدیده‌ها است. یک قالب استاندارد به پژوهشگران کمک می‌کند تا این درک عمیق را به شیوه‌ای روشن، منسجم و قابل فهم به دیگران منتقل کنند. استفاده از یک زبان و ساختار مشترک، امکان تبادل دانش و یافته‌های پژوهشی را در جامعه حسابداری کشور تسهیل می‌کند. این امر به پیشرفت دانش و توسعه نظریه‌های حسابداری بومی نیز کمک خواهد کرد.

۳- «نظریه اعتبار و قابلیت اعتماد^{۷۱}»: در پژوهش کیفی، اعتبار و قابلیت اعتماد یافته‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. قالب استاندارد می‌تواند با مشخص کردن نحوه مستندسازی فرایند پژوهش (مانند نحوه جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها)، ارائه شواهد کافی برای پشتیبانی از ادعاها و بحث در مورد محدودیت‌های پژوهش، به افزایش شفافیت و قابلیت اعتماد کمک کند. وقتی مقاله‌های کیفی از یک قالب مشابه پیروی کنند، ارزیابی کیفیت و اعتبار آن‌ها برای داوران و خوانندگان آسان‌تر می‌شود. این امر می‌تواند به ارتقای سطح کیفی پژوهش‌های کیفی حسابداری در کشور نیز منجر شود.

۴- «نظریه نهادی^{۷۲}»: در سطح نهادی، داشتن یک قالب استاندارد می‌تواند به رسمیت شناختن و مشروعیت بخشیدن به پژوهش کیفی حسابداری کمک کند. هنگامی که جامعه علمی در زمینه استانداردهای مشترک برای ارائه پژوهش به توافق می‌رسد، این امر نشان‌دهنده بلوغ و انسجام آن جامعه است. پیروی از یک قالب استاندارد می‌تواند به تسهیل انتشار مقاله‌های کیفی در نشریه‌ها کمک کند، زیرا این نشریه‌ها اغلب انتظار خاصی در مورد ساختار مقاله دارند.

۵- «نظریه یادگیری اجتماعی^{۷۳}»: یک قالب استاندارد می‌تواند به عنوان یک ابزار آموزشی برای پژوهشگران حوزه حسابداری کیفی عمل کند. این قالب، راهنمایی روشنی در مورد نحوه طراحی، اجرا و نگارش یک مقاله پژوهشی کیفی ارائه می‌دهد و می‌تواند با الگو قرار دادن آن، کیفیت مقاله‌های کیفی حسابداری را بهبود بخشد.

بررسی پیشینه پژوهش‌های صورت گرفته نشان داد بر خلاف اهمیت چارچوب ساختاری پژوهش‌های کیفی در حسابداری، تاکنون این موضوع مورد توجه قرار نگرفته و در نتیجه، چارچوب ارائه شده ضمن داشتن نوآوری، می‌تواند به صورت کاربردی نیز مورد استفاده قرار گیرد.

۳- روش‌شناسی

این پژوهش به تدوین فهرست بازبینی مقاله‌های کیفی حسابداری با رویکرد تحلیل مضمون و دلفی می‌پردازد و از روش پژوهش کیفی استفاده می‌کند. از سوی دیگر، با توجه به دانش‌افزایی و معرفی الگوهای جدید، این پژوهش جهت‌گیری توسعه‌ای نیز دارد.

همسو پیاز پژوهش کیفی ارائه شده، لایه اول این پژوهش از پارادایم تفسیری استفاده می‌کند. در لایه دوم از استفهام استفاده کرده است. با توجه به لایه سوم مشخص شد که این پژوهش به صورت کیفی است. در لایه چهارم نیز شامل کیفی چندگانه است. همسو با لایه پنجم نیز در گام اول طولی و در گام دوم مقطعی است. در لایه ششم نیز از متن مقاله‌های مورد بررسی و مصاحبه استفاده شده است.

برای پیشبرد اهداف پژوهش از دو روش تحلیل مضمون و دلفی استفاده شد. تحلیل مضمون، روشی برای شناخت تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (براون و کلارک^{۷۴}، ۲۰۰۶). مضمون یا تم، بیانگر اطلاعات مهمی درباره داده‌ها و سؤال‌های پژوهش است و تا حدی، معنی و مفهوم الگوی موجود در مجموعه‌ای از داده‌ها را نشان می‌دهد. مضمون، ویژگی تکراری و متمایزی در متن است که به نظر پژوهشگر، نشان‌دهنده درک و تجربه خاصی در رابطه با سؤال‌های پژوهش است (عابدی جعفری، تسلیمی، فقیهی و شیخ‌زاده، ۱۳۹۰). برخلاف تحلیل محتوا که به تکرار و تعداد کلمه‌ها توجه دارد، تحلیل مضمون به دنبال کشف لایه‌های معنایی عمیق‌تر و روابط مفهومی است. این روش به پژوهشگر اجازه می‌دهد تا به عمق داده‌ها وارد شود و مضمون‌های اساسی و موضوع‌های کلیدی را که در محتوای مطالعه شده وجود دارد، شناسایی کند. تحلیل مضمون به دلیل رویکرد انعطاف‌پذیر و غیرخطی خود، در پژوهش‌هایی که نیاز به تفسیرهای پیچیده و درک معانی پنهان دارد، بیشتر به کار می‌رود. در این روش، کدگذاری مضمون‌ها به صورت باز و انعطاف‌پذیر انجام می‌شود و ممکن است در طول فرایند پژوهش تغییر کند.

فن دلفی نیز روشی برای استفاده از نظر متخصصان در یک موضوع خاص است که حداکثر استفاده از نظرهای گروهی را به عمل آورده و مخالفت و ناسازگاری‌ها را به حداقل می‌رساند (لو^{۷۵}، ۲۰۰۲). اگرچه این قضاوت جمعی متخصصان ذهنی به نظر می‌رسد، اما معتبرتر از اظهارنظرهای فردی است؛ زیرا یافته‌های عینی‌تری به بار می‌آورد (پاشایی‌زاد، ۱۳۸۷). همچنین،

باتوجه به اینکه متخصصان دارای ایده‌های بهتری هستند، اما برخلاف یک بررسی ساده، روایی و اعتبار این روش، بیشتر به خبرگی گروه شرکت‌کننده در مطالعه برمی‌گردد تا تعداد شرکت‌کنندگان (لودویگ^{۷۶}، ۲۰۰۵). در نتیجه باتوجه به تخصص و تجربه افراد پاسخ‌دهنده، می‌توان روایی و اعتبار یافته‌ها را تأیید کرد. انتخاب خبرگان نیز بر اساس تخصص آن‌ها در حوزه کیفی حسابداری و داشتن پژوهش‌های متعدد در این حوزه بود که به صورت غیر تصادفی و هدفمند صورت گرفت. لازم به اشاره است که هر دو گام اشاره شده با رعایت اصول اخلاقی و حفظ محرمانگی صورت گرفته است.

۴- یافته‌ها

روش‌های مختلفی برای تحلیل مضمون وجود دارد که هر یک از آن‌ها، فرایندهای خاصی را دنبال می‌کند. در این بخش به پیروی از عابدی جعفری و همکاران (۱۳۹۰) و با ترکیب روش پیشنهادی کینگ و هوروکس^{۷۷} (۲۰۱۰: ۱۵۳)، براون و کلارک (۲۰۰۶) و آتراید-استیرلینگ^{۷۸} (۲۰۰۱)، فرایند گام‌به‌گام و جامعی برای تحلیل مضمون، عرضه شد. این فرایند در قالب سه مرحله، شش گام و بیست اقدام عرضه می‌شود. همچنین، در آخرین ستون نیز اقدام‌های عملی انجام شده در این پژوهش را نشان می‌دهد. جدول ۳، فرایند گام‌به‌گام تحلیل مضمون را نشان می‌دهد.

جدول ۳- فرایند گام‌به‌گام تحلیل مضمون

مرحله	گام	اقدام	اقدام عملی
مرحله اول تجزیه و توصیف متن	گام اول: آشناسدن با داده‌ها	۱- مکتوب کردن داده‌ها (در صورت لزوم)؛	برای کشف ابعاد ارزیابی کیفیت مقاله‌های کیفی مقاله‌های مرتبط با کلیدواژه‌های کیفیت ارزیابی
		۲- مطالعه اولیه و مطالعه مجدد داده‌ها و	مقاله‌های کیفی، چالش‌های ارزیابی مقاله‌های کیفی، پژوهش کیفی، داوری مقاله، پژوهش کیفی و مطالعه کیفی در وبگاه‌های جهاد دانشگاهی، نورمگز و موتور جستجوگر گوگل، ۵۲ مقاله مرتبط شناسایی شد.
		۳- نوشتن ایده‌های اولیه.	با مطالعه اولیه، کدگذاری صورت گرفت و کدهای برجسته و مرتبط ترسیم شد.
مرحله دوم تشریح و تفسیر متن	گام دوم: ایجاد کدهای اولیه و کدگذاری	۴- پیشنهاد چارچوب کدگذاری و تهیه قالب مضمون‌ها؛	۵- تفکیک متن به بخش‌های کوچک‌تر و
		۶- کدگذاری ویژگی‌های جالب داده‌ها.	۷- تطبیق دادن کدها با قالب مضمون‌ها؛
		۸- استخراج مضمون‌ها از بخش‌های کد گذاشته متن و	۹- پالایش و بازبینی مضمون‌ها.
		۱۰- بررسی و کنترل همخوانی مضمون‌ها با کدهای مستخرج؛	۱۱- مرتب‌کردن مضمون‌ها؛
مرحله دوم تشریح و تفسیر متن	گام چهارم: ترسیم شبکه مضمون‌ها	۱۲- انتخاب مضمون‌های پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر؛	۱۳- ترسیم نقشه (های) مضمون‌ها و
		۱۴- اصلاح و تأیید شبکه (های) مضمون‌ها.	

مضمون‌های شناسایی شده در قالب الگوی ۸ وجهی و ۷۳ مضمون اصلی دسته‌بندی شد. الگوی نهایی برای کسب نظر خبرگان تهیه شد.	۱۵- تعریف و نام‌گذاری مضمون‌ها و ۱۶- توصیف و توضیح شبکه مضمون‌ها. ۱۷- تلخیص شبکه مضمون‌ها و بیان مختصر و صریح آن؛ ۱۸- استخراج نمونه‌های جالب از داده‌ها؛ ۱۹- مرتبط کردن نتیجه‌های تحلیل با سؤال‌های پژوهش و مبنای نظری و ۲۰- نوشتن گزارش علمی و تخصصی از تحلیل‌ها.	گام پنجم: تحلیل شبکه مضمون‌ها
		مرحله سوم ترکیب و ادغام متن گام ششم: تدوین گزارش

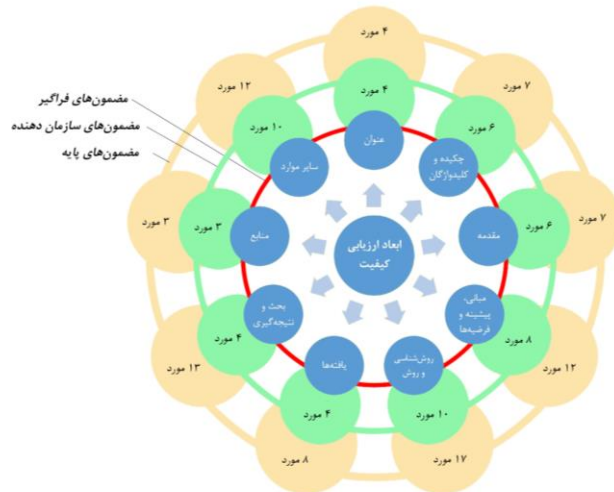
در ادامه با روش دلفی و کسب نظر ۸ نفر از خبرگان آشنا به حوزه کیفی (۱ استاد، ۲ دانشیار و ۵ استادیار حسابداری) و اعمال نظر آنان، اصلاح‌های لازم صورت گرفت. در نهایت یافته‌ها در قالب ۹ مضمون فراگیر و مبتنی بر ۶۱ مضمون سازمان‌دهنده و ۱۰۴ مضمون پایه مورد دسته‌بندی قرار گرفت. شکل ۲ ابعاد ارزیابی کیفیت مقاله‌های کیفی حسابداری را نشان می‌دهد.

شکل ۲- ابعاد ارزیابی کیفیت مقاله‌های کیفی حسابداری

پس از تهیه الگوی اولیه نیز از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۷ نفر از خبرگان (۱ استاد، ۲ دانشیار و ۴ استادیار) برای تشریح یافته‌های تحلیل مضمون و تعدیل یا تأیید متغیرها استفاده شد که از دیدگاه پژوهشگران به اشباع رسید. در این میان، مصاحبه روش مناسبی برای جمع‌آوری داده‌ها است، زیرا مصاحبه‌ها مبتنی بر تجارب و گفتگوهای روزانه است و افراد مصاحبه‌کننده فرصتی برای مصاحبه با افراد دیگر در یک موقعیت خاص به صورت چهره به چهره پیدا می‌کنند. البته لازم است که شرکت‌کنندگان توانایی صحبت کردن و درک سؤال‌ها را داشته باشند. مصاحبه‌های چهره به چهره اگرچه پرهزینه و زمان‌بر هستند، اما داده‌های عمیقی ارائه می‌دهند و با توجه به هدف پژوهش و در راستای پاسخ به سؤال‌های پژوهش، مصاحبه با خبرگان با

تأکید بر فن دلفی ترتیب داده شد (کردستانی و رجب‌دری، ۱۴۰۰). در نهایت پس از انجام مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته، الگوی زیر مبتنی بر ۹ مضمون فراگیر، ۵۵ مضمون سازمان‌دهنده و ۸۳ مضمون پایه مورد دسته‌بندی قرار گرفت. شکل ۳، چارچوب نهایی پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۳- چارچوب نهایی پژوهش

جدول ۴ نیز اجزای چارچوب نهایی را نشان می‌دهد.

جدول ۴- فهرست گویه‌های ارزیابی مقاله‌های کیفی در حسابداری

ردیف	مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه	منبع
۱	عنوان	۱- گویایی	۱- عنوان به‌صورت خبری، گویا، مختصر و جذاب و فاقد واژه‌های مترادف باشد.	عباسی (۱۳۸۶)
		۲- مفاهیم کلیدی	۲- به همه مفاهیم کلیدی پدیده مورد مطالعه در عنوان اشاره شود.	ولایی، کوثریان، نصیری و موسوی (۱۳۸۵)
		۳- به طرح و رویکرد و واژه‌های مناسب پژوهش کیفی	۳- طرح و رویکرد اصلی پژوهش از عنوان قابل درک باشد و حاوی واژه‌های کلیدی پژوهش کیفی نیز باشد. برای نمونه به‌جای تأثیر یا بررسی که بیشتر در پژوهش‌های کمی کاربرد دارد، از واژه‌های مرتبط با پژوهش کیفی مانند واکاوی، تبیین، کشف یا شناسایی استفاده شود.	تیرگر، یمن‌فیروز و دهقان (۱۳۹۳)
		۴- حذف عبارت‌های اضافی از عنوان	۴- اشاره به زمان و مکان پژوهش لازم نیست.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
۲	چکیده و کلیدواژگان	۱- هدف و ضرورت	۱- هدف اصلی و ضرورت پژوهش به‌صورت مختصر شامل شکاف دانشی یا مشکل عملی که پژوهش در تلاش است آن را حل کند، ارائه شود.	محمدرضایی (۱۳۹۷)
		۲- روش پژوهش	۲- طرح پژوهشی شامل شیوه نمونه‌گیری، نحوه جمع‌آوری داده‌ها و روش تحلیل داده‌ها ارائه شود. اشاره به زمان، مکان، نرم‌افزار و نوع آزمون آماری (در صورت وجود) و جمله‌های کلیشهای برای نمونه، این پژوهش کاربردی و از نظر نوع علی-همبستگی است، لازم نیست.	حسنی، مرانی و نورمحمدی (۱۳۹۹)
		۳- بیان یافته‌ها	۳- مهم‌ترین یافته‌های کلیدی پژوهش ارائه شود.	محمدرضایی (۱۴۰۴)

تدوین چارچوب ارزیابی مقاله‌های کیفی حسابداری/۳۵

۴- نتیجه‌گیری	۴- نتیجه‌گیری مبتنی بر یافته‌ها به صورت کاربردی بیان شود.	محمدرضایی (۱۳۹۷)
۵- دانش افزایی	۵- به دانش افزایی علمی و کاربردی اشاره شود.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
۶- کلیدواژه‌ها	۶- کلیدواژه‌های پژوهش مرتبط با عنوان، هدف و روش پژوهش ارائه شود و به صورت جامع محتوای مقاله را پوشش دهد و برای جستجو مناسب باشد.	تیرگر و همکاران (۱۳۹۳)
	۷- تعداد کلیدواژه‌ها به گونه معمول ۳ تا ۷ کلید واژه باشد.	مصاحبه با خبرگان
۱- زمینه و هدف پژوهش	۱- ورود به بحث و تبیین زمینه پژوهش صورت گیرد.	عباسی، محمدی و محمدی (۱۴۰۳)
	۲- هدف اصلی و سؤال‌های پژوهش یا هدف کلی و سؤال‌های جزئی به صورت شفاف بیان شود.	محمدرضایی (۱۳۹۷)
۲- خلا و ضرورت پژوهش	۳- با اشاره به سوابق پژوهشی موجود و تحلیل انتقادی آن‌ها، ضرورت انجام پژوهش متناسب با نیازها، محیط و حوزه مورد نظر مورد بررسی تشریح شود.	بهرامی (۱۳۹۳)
۳- بیان مسئله پژوهش	۴- براساس تحلیل انتقادی سوابق موضوع و ادبیات مرتبط، مسئله بیان شود. مسئله پژوهش بدیع و نوآور باشد و سؤال و مسئله پژوهش مطابق با فرضیه (در صورت وجود)، هدف و عنوان پژوهش باشد.	محمدرضایی (۱۳۹۷)
۴- روش	۵- روش پاسخ به سوال‌های پژوهش بیان شود.	حسینی و همکاران (۱۳۹۹)
۵- دانش افزایی	۶- به دانش‌افزایی و پر کردن شکاف دانشی به صورت دقیق و متناسب با نیازهای روز به صورت علمی و کاربردی بیان شود.	عباسی (۱۳۸۶)
۶- ساختار	۷- ساختار مقاله معرفی شود.	مصاحبه با خبرگان
۱- تعریف متغیرها	۱- به تعریف نظری متغیرها پرداخته شود.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
۲- چارچوب نظری	۲- چارچوب نظری به صورت واضح تبیین و نظریه‌های مهم و مرتبط را پوشش دهد.	عباسی (۱۳۸۶)
۳- پشتوانه نظری فرضیه‌ها یا شرح سؤال	۳- برای هر فرضیه یا سؤال، پشتوانه نظری جداگانه ارائه شود.	صدوقی (۱۳۸۷)
۴- نظریه‌های موافق و مخالف	۴- در صورت وجود نظریه‌های مخالف، مبتنی بر شواهد و استدلال پیرامون آن بحث شود.	محسن پور (۱۳۹۰)
۵- ارتباط نظریه با مسئله پژوهش	۵- بین نظریه‌ها با مسئله پژوهش ارتباط منطقی برقرار شود.	حسینی و همکاران (۱۳۹۹)
۶- فرضیه‌ها (در صورت فرضیه‌محور بودن)	۶- در صورت عدم وجود نظریه‌های رقیب، فرضیه‌ها به صورت جهت‌دار تنظیم شود.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
۴- مبانی نظری، پیشینه و فرضیه‌ها	۷- در فرضیه‌ها به جای ارتباط از واژه صحیح رابطه استفاده شود.	مصاحبه با خبرگان
	۸- سیر بررسی پیشینه به صورت جامع، مرتبط و با توجه به موضوع مورد بررسی صورت گیرد.	حسینی و همکاران (۱۳۹۹)
۷- پیشینه کاوی	۹- پیشینه پژوهش به سؤال‌ها یا اهداف پژوهش منجر شود.	مصاحبه با خبرگان
	۱۰- از ارائه پیشینه به صورت تفکیکی و گزارشی امتناع شود.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
۸- الگوی مفهومی (در صورت لزوم)	۱۱- در انتهای مبانی نظری، پیشینه به صورت تحلیلی جمع‌بندی و نوآوری پژوهش با تأکید بر تمایز پژوهش‌های پیشین با مطالعه حاضر برجسته شود.	مصاحبه با خبرگان
۵- روش‌شناسی و روش	۱۲- الگوی مفهومی به صورت واضح و شامل همه متغیرها و روابط ترسیم شود.	مصاحبه با خبرگان
	۱- در بیان روش، لایه‌های مختلف پیاز پژوهش کیفی تشریح شود.	علی اصفهانی، دیبانی دلیلی و صراف (۱۴۰۳)

۲- ارتباط روش و هدف	۲- بین روش و هدف پژوهش، ارتباط منطقی برقرار شود.	محمدرضایی (۱۳۹۷)
۳- درج نکردن جمله-های کلیشه‌ای	۳- از درج جمله‌های کلیشه‌ای امتناع ورزیده شود.	حسنی و همکاران (۱۳۹۹)
۴- توجه به جزئیات	۴- شیوه بیان روش پژوهش به حدی شفاف باشد که خواننده بتواند آن را اجرا کند.	قنادی‌نژاد و حیدری (۱۳۹۹)
۵- رویکرد اخلاقی	۵- به رویکردهای اخلاقی برای نمونه محرمانگی، عدم سوء استفاده از یافته‌ها و موارد مشابه در حین اجرای پژوهش اشاره شود.	اسدی و همکاران (۱۳۹۷)
۶- جامعه و نمونه	۶- جامعه مورد بررسی مطابق با هدف پژوهش انتخاب و تشریح شود.	خیرالدین و دلایی‌میلان (۱۳۹۵)
	۷- روش نمونه‌گیری به‌صورت دقیق تشریح شود.	بهرامی (۱۳۹۳)
	۸- علت انتخاب نمونه به‌صورت دقیق بیان شود.	اکبری (۱۳۹۷)
	۹- نمونه دارای کفایت یا اشباع نظری باشد.	ایمان و غفاری‌نسب (۱۳۹۲)
	۱۰- به زمان و مکان بررسی با ذکر علت اشاره شود.	حیدری و شقایق فلاح (۱۳۹۴)
۷- میانجی و تعدیلگر (در صورت وجود)	۱۱- در صورت وجود متغیر تعدیلگر و میانجی، به مبانی نظری و روش‌های آن اشاره شود.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
۸- متغیر کنترلی (در صورت وجود رابطه علی)	۱۲- پژوهش برای درک بهتر با آزمون متغیر کنترلی انجام و مبانی نظری آن درج شود.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
	۱۳- به قابلیت اعتماد و تاییدپذیری ابزارها به‌صورت دقیق توجه شود.	پورنیا‌زی و عطاپور (۱۴۰۳)
۹- سنجش متغیرها	۱۴- شیوه سنجش متغیرها به‌صورت عملیاتی ذکر شود.	پورنیا‌زی و عطاپور (۱۴۰۳)
	۱۵- داده‌های مورد بررسی دارای کفایت لازم باشد.	خیرالدین و دلایی‌میلان (۱۳۹۵)
۱۰- روش تحلیل	۱۶- از نرم‌افزار مناسب (در صورت وجود) و مطابق با روش، استفاده و علت آن نیز بیان شود.	آزادی احمدآبادی (۱۴۰۳)
	۱۷- علت استفاده از روش تحلیل مورد استفاده برای پاسخ به فرضیه یا سؤال‌های پژوهش، توجیه شود.	آزادی احمدآبادی (۱۴۰۳)
۱- توصیف نمونه	۱- توصیف آماری نمونه شامل همه موارد مورد بررسی باشد.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
	۲- در صورت استفاده از روش تحلیل یا آزمون آماری، به شیوه صحیح باشد.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
	۳- یافته‌های کلی پژوهش و فرضیه‌ها یا سؤال‌ها به‌صورت جداگانه، روشن و با جزئیات کافی آورده شود.	حسنی و همکاران (۱۳۹۹)
۲- تحلیل فرضیه یا سؤال	۴- به رد یا عدم رد هر فرضیه یا تبیین و تحلیل سؤال اشاره شود.	حسنی و همکاران (۱۳۹۹)
	۵- برای هر فرضیه یا سؤال مقایسه موارد همسو و غیر همسو در این بخش ارائه شود نه در بحث و نتیجه‌گیری.	محمدرضایی (۱۴۰۴)
۳- الگو	۶- در صورت وجود الگو، یافته‌ها با الگوی پژوهش تطابق داده شود.	مصاحبه با خبرگان
	۷- در صورتی که خروجی پژوهش به‌صورت الگو است، الگو به‌صورت روشن و دقیق تشریح شود.	مصاحبه با خبرگان
۴- یافته‌ها	۸- یافته‌ها تا جای ممکن در قالب شکل و جدول ارائه شود.	مصاحبه با خبرگان
۱- ارائه مجدد هدف و بحث نتیجه‌گیری	۱- در آغاز بحث و نتیجه‌گیری به هدف و دانش‌افزایی پژوهش اشاره شود.	مصاحبه با خبرگان

۲- دلایل وجود یافته‌ها (در صورت داشتن فرضیه به‌صورت معنادار، غیر معنادار، همسو و نا همسو و در صورت داشتن سؤال، تشریح یا بسط هر سؤال) ارائه شود.	حسنى و همكاران (۱۳۹۹)		
۳- تفسیر پژوهش‌های موافق و مخالف، مطابق با محیط مورد بررسی آورده شود.	محمدرضاى (۱۳۹۷)		
۲- تفسیر فرضیه یا سؤال			
۴- یافته‌های هر فرضیه یا سؤال با نظریه‌های مرتبط تطبیق داده شود.	محمدرضاى (۱۳۹۷)		
۵- نتیجه‌گیری ارائه شده با روش پژوهش همسویی داشته باشد.	مصاحبه با خبرگان		
۶- در تفسیر یافته‌ها به عوامل زمان، مکان، فرهنگ و موارد مشابه توجه شود.	مصاحبه با خبرگان		
۷- یافته‌های هر فرضیه یا سؤال ارائه راه‌حل کند.	مصاحبه با خبرگان		
۸- یافته‌ها دارای پیشنهاد کاربردی و عملیاتی به ذی‌نفعان باشد.	حسنى و همكاران (۱۳۹۹)	۳- عملیاتی‌شدن یافته‌ها	
۹- به پژوهشگران آتی پیشنهاد عملی داده شود.	حسنى و همكاران (۱۳۹۹)		
۱۰- محدودیت‌های روش پژوهش برای دستیابی به اهداف مورد نظر به‌صورت انتقادی بیان شود.	نامور، عباس‌پور، خورسندی و طاهری (۱۴۰۲)		
۱۱- محدودیت‌های جامعه و نمونه بیان شود.	نامور و همكاران (۱۴۰۲)		
۱۲- محدودیت‌های ابزارهای مورد بررسی بیان شود.	نامور و همكاران (۱۴۰۲)		
۱۳- به محدودیت‌های پژوهشگر مانند محدودیت زمانی و منابع اشاره شود.	نامور و همكاران (۱۴۰۲)	۴- محدودیت‌ها	
۱- منابع کفایت و غنای بودن، جامعیت و مرتبط بودن با موضوع پژوهش داشته باشد.	خیرالدین و دلایى میلان (۱۳۹۵)	۱- کفایت و غنای منابع	
۲- منبع‌دهی به‌صورت صحیح، یکدست و مطابق با شیوه‌نامه نشریه باشد.	عباسى (۱۳۸۶)	۲- منبع‌دهی	۸
۳- همه منابع مورد استفاده در فهرست منابع موجود باشد.	عباسى (۱۳۸۶)	۳- درج همه منابع	
۱- در لحن بیان متن، شیوایی و رسایی وجود داشته باشد. برای نمونه از به‌کاربردن جمله‌های طولانی یا کلمه‌های پیچیده جلوگیری شود.	حسنى و همكاران (۱۳۹۹)	۱- شیوایی در بیان	
۲- از درج کلمه‌های قضاوتی مانند خوشبختانه یا متأسفانه جلوگیری شود.	محمدرضاى (۱۴۰۴)		
۳- اصطلاح‌های مورد بررسی به‌صورت صحیح ترجمه شود.	زارعی، جوادی‌پور و صالحی (۱۳۹۷)	۲- اصطلاح‌ها	
۴- اصطلاح‌های مورد اشاره برای اولین بار زیرنویس شود.			
۵- فاصله‌ها و نیم‌فاصله‌ها رعایت شود.	سلاجقه و جهانشاهی (۱۳۹۹)	۳- رعایت فاصله	
۶- از علائم سجاوندی و نگارشی به‌صورت صحیح استفاده شود.	سلاجقه و جهانشاهی (۱۳۹۹)	۴- علائم سجاوندی	۹
۷- متن دارای ارتباط عمودی و پیوسته باشد.	محمدرضاى (۱۴۰۴)	۵- ارتباط عمودی متن	
۸- به عدم وجود تضاد منافع در انتهای مقاله اشاره شود.	مصاحبه با خبرگان	۶- تضاد منافع	
۹- به ملاحظه‌های اخلاقی مانند رضایت آگاهانه، حفظ حریم خصوصی و محرمانگی و موارد مشابه (در صورت وجود) در انتهای مقاله اشاره شود.	مصاحبه با خبرگان	۷- ملاحظه اخلاقی	
۱۰- به حامیان مالی در صورت وجود یا عدم وجود، در انتهای مقاله اشاره شود.	مصاحبه با خبرگان	۸- حمایت مالی	

- ۹- سهم مشارکت
نویسندگان
- ۱۱- به سهم مشارکت هر یک از نویسندگان در انتهای
مقاله اشاره شود.
- ۱۲- جدول‌ها و شکل‌ها به صورت صحیح، در جای
مناسب (نزدیک به بحث پیرامون آن) و با اشاره به آن
در متن درج شود.
- مصاحبه با خبرگان
- ۱۰- جدول و شکل‌ها
- زارعی و همکاران (۱۳۹۷)

یافته‌های حاصل از تحلیل مضمون و روش دلفی، نشان‌دهنده ضرورت توجه به ویژگی‌های خاص پژوهش کیفی در فرایند ارزیابی پژوهش است که سؤالی اصلی پژوهش را نیز تأیید می‌کند. درحالی‌که پژوهش‌های کمی حسابداری از استانداردهای به نسبت مشخصی برای ارزیابی برخوردار است، پژوهش‌های کیفی به دلیل ماهیت تفسیری و زمینه‌ای خود، نیازمند معیارهای متفاوت و انعطاف‌پذیرتری است که در این پژوهش به آن پرداخته شد. یکی از نکته‌های مهمی که در این پژوهش مورد تأکید قرار گرفت، پذیرش این واقعیت است که هدف پژوهش کیفی با پژوهش کمی متفاوت است. پژوهش کمی به دنبال تعمیم‌پذیری و ارائه قوانین کلی است، درحالی‌که پژوهش‌های کیفی بیشتر به دنبال درک عمیق پدیده‌ها در یک زمینه خاص است؛ بنابراین، ارزیابی این دو نوع پژوهش با معیارهای یکسان، منجر به قضاوت ناعادلانه و کاهش انگیزه پژوهشگران کیفی خواهد شد. یافته‌های این پژوهش در بخش اهمیت توجه به استانداردسازی قالب پژوهش‌ها همسو با بدری (۱۳۹۳)، بنی‌مهد و همکاران (۱۳۹۵)، گرد و همکاران (۱۳۹۷) و محمدرضایی (۱۳۹۷ و ۱۴۰۴) است. همچنین، به گونه خاص در راستای اهمیت ایجاد قالب خاص پژوهش‌های کیفی در حسابداری نیز همسو با لوکا و کاسانن (۱۹۹۵)، آرنس و دنت (۱۹۹۸)، آرنس و چپمن (۲۰۰۶)، باکستر و چوا (۲۰۰۸)، لوکا و مدلل (۲۰۱۰)، پارکر، (۲۰۱۲)، مسنر و همکاران (۲۰۱۷)، پارکر و نورثکات، (۲۰۱۷)، د ویلیز و همکاران (۲۰۱۹) و استکولینی (۲۰۲۳) است.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

پژوهشگران کیفی باید بپذیرند که هدف مطالعه کمی و کیفی متفاوت است و نمی‌توان آن‌ها را بر مبنای یکسان ارزیابی کرد. پژوهش کیفی در حسابداری به دلیل عدم وجود استانداردهای دقیق و واحد، با چالش‌هایی روبرو است. ارائه چارچوب مناسب برای تدوین مقاله‌های حسابداری به روش کیفی ضروری است. این پژوهش به دنبال تدوین چارچوبی برای ارزیابی مقاله کیفی حسابداری است. این مقاله با استفاده از روش تحلیل مضمون و دلفی، به دنبال ارائه راهنمایی برای بهبود کیفیت مقاله‌های کیفی در حوزه حسابداری است و با ایجاد الگوهای جدید و کاربردی به توسعه علمی و عملی نیز کمک می‌کند.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که چارچوب ارائه شده می‌تواند به عنوان یک راهنمای مفید برای نویسندگان، داوران و استفاده‌کنندگان از مقاله‌های کیفی حسابداری مورد استفاده قرار گیرد. این چارچوب با ارائه معیارهای شفاف و جامع، به افزایش کیفیت و اعتبار این نوع

پژوهش‌ها کمک می‌کند و زمینه را برای پذیرش گسترده‌تر آن‌ها در جامعه علمی حسابداری فراهم می‌سازد. استفاده از این چارچوب می‌تواند منجر به افزایش کیفیت مقاله‌های کیفی حسابداری شود، زیرا با ارائه راهنمایی دقیق به ذی‌نفعان، کیفیت مقاله‌های کیفی حسابداری بهبود خواهد یافت. لازم به اشاره است که در پژوهش حاضر با رعایت همه موارد مطرح شده در الگو، تلاش شد تا نمونه کاملی از پژوهش کیفی برای استفاده سایر پژوهشگران فراهم شود.

یافته‌های پژوهش در راستای اهمیت ساختار و چارچوب در فهم و انتقال معنا، همسو با نظریه ساختارگرایی است تا بتوان با یکدستی بیشتر، به گونه مؤثرتری اطلاعات را پردازش کرد و درک عمیق‌تری از پژوهش به دست آورد. در انتقال بهتر دانش به دلیل وجود قالب استاندارد و زبان و ساختار مشترک نیز همسو با نظریه انتقال دانش است. استفاده از شیوه یکسان در حوزه مستندسازی فرایند پژوهش در راستای به افزایش شفافیت و قابلیت اعتماد، مؤید نظریه اعتبار و قابلیت اعتماد است. داشتن رویه مشخص و یکسان برای انجام پژوهش کیفی در حسابداری در راستای به رسمیت شناختن و مشروعیت بخشیدن به پژوهش کیفی حسابداری نیز همسو با نظریه نهادی است. در نهایت، الگو قرار دادن این قالب به عنوان یک ابزار آموزشی برای پژوهشگران حوزه حسابداری کیفی نیز همسو با نظریه یادگیری اجتماعی است.

با توجه به ارائه چارچوب ارزیابی مقاله‌های حسابداری کیفی در این پژوهش، پیشنهاد می‌شود در مطالعه‌های بعدی از این چارچوب به صورت عملی برای ارزیابی مقاله‌ها استفاده شود و اثربخشی آن در بهبود کیفیت مقاله‌ها مورد سنجش قرار گیرد. همچنین، پژوهش‌های آتی می‌توانند به بررسی چالش‌ها و فرصت‌های پیاده‌سازی این چارچوب در فرایند داوری نشریه‌های علمی بپردازند و راهکارهایی برای تسهیل آن ارائه دهند. به سردبیران و داوران نیز پیشنهاد می‌شود که در ارزیابی‌های خود به بررسی کاربرد عملی این چارچوب در زمینه‌های مختلف حسابداری و ارائه راهکارهای بهبود مقاله‌ها بپردازند.

در زمینه محدودیت‌های روش پژوهش نیز قابل ذکر است که تحلیل مضمون برخلاف کاربرد گسترده و سازگاری آن در پژوهش‌های کیفی، با محدودیت‌های خاصی مواجه است که ممکن است بر کارایی آن تأثیر بگذارد. برای نمونه، حتی با رویکرد ساختاریافته، تعصب‌های انسانی می‌تواند به تحلیل مضمون نفوذ کند. همچنین، تحلیل مضمون مجموعه داده‌های بزرگ و متنوع می‌تواند طاقت‌فرسا باشد و به صورت بالقوه منجر به اتصال‌های ازدست‌رفته و الگوهای پنهان شود. افزون بر آن، ممکن است داده‌های مشابه را به شیوه متفاوتی تفسیر کنند که منجر به تناقض و بحث در مورد اعتبار یافته‌های آن‌ها شود. تحلیل مضمون چارچوبی برای به حداقل رساندن این ذهنیت با ایجاد معیارهای روشن برای شناسایی و تفسیر موضوع ارائه می‌دهد. بالین حال، تحلیل کیفی مستعد ایجاد ذهنیت بالقوه است. روش دلفی نیز محدودیت‌هایی مانند سیر آهسته و وقت‌گیر بودن، امکان اجماع ظاهری، تورش منبع اطلاعات، ریزش افراد متخصص، احتمال دریافت میزان

پایین پاسخ، خستگی افراد از مرحله‌ها و موضوع، عدم وجود معیارهای کلیدی و مشخص در تعریف افراد متخصص، سطح اجماع و اندازه گروه متخصص شرکت‌کننده در مطالعه را دارد، اما به‌عنوان یک روش مفید برای شکل‌دادن به ارتباط و توافق در گروه‌های متنوع شناخته‌شده است. با وجود استفاده از نمونه‌گیری هدفمند و کسب نظرات ۸ خبره در روش دلفی و ۷ خبره در مصاحبه نیمه‌ساختاریافته که برای دستیابی به عمق لازم در یک پژوهش کیفی مناسب بود، ماهیت این نوع نمونه‌گیری ممکن است قابلیت تعمیم کامل یافته‌ها را به تمامی داوران و پژوهشگران در گستره وسیع‌تر محدود کند. این موضوع بر اعتبار بیرونی پژوهش تأثیرگذار است. همچنین، داده‌های مورد استفاده در این پژوهش از متون و نظر خبرگان در بستر فرهنگ و نظام حسابداری جمع‌آوری شده است. در نتیجه، کاربرد مستقیم و بدون تعدیل این چارچوب در فرهنگ‌ها و نظام‌های علمی متفاوت در سایر رشته‌ها ممکن است نیاز به تطبیق داشته باشد که این امر نیز می‌تواند بر اعتبار بیرونی یافته‌ها تأثیر بگذارد. افزون بر آن، اگرچه در این پژوهش از تحلیل مضمون و روش دلفی برای توسعه چارچوب استفاده و تلاش شد از طریق بازبینی‌های مکرر و مشورت با متخصصان، عینیت نسبی حفظ شود، اما ماهیت پژوهش کیفی و تفسیر داده‌ها به صورت ذاتی می‌تواند تحت تأثیر درک و دیدگاه‌های پژوهشگر قرار گیرد. این عامل ممکن است در جزئی‌ترین سطوح، بر اعتبار سازه برخی از مضامین تأثیر بگذارد، هرچند که مراحل اعتبارسنجی به تقویت آن کمک کرده است. محدودیت‌های زمانی و منابع در اختیار پژوهشگران نیز مورد دیگری است که باید به آن توجه شود.

تضاد منافع

پژوهشگران اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تضاد منفعی مرتبط با پژوهش حاضر ندارند.

ملاحظه اخلاقی

در این پژوهش با معرفی منابع مورد استفاده، اصل اخلاقی امانت‌داری علمی رعایت و حق معنوی مؤلفین آثار محترم شمرده‌شده و سایر اصل‌های اخلاق علمی مانند رازداری و محرمانه بودن اطلاعات شرکت‌کنندگان نیز رعایت شده است.

حمایت مالی

پژوهش حاضر بدون هیچ‌گونه حمایت مالی و سازمانی انجام شده است.

سپاسگزاری

نویسندگان از همه مشارکت‌کنندگان تشکر خود را به عمل می‌آورند.

سهم مشارکت نویسندگان

نویسنده اول: مفهوم‌سازی اولیه، مدیریت و نظارت بر روند پژوهش، اصلاح و بازبینی متن، تأیید نهایی متن.

نویسنده دوم: جمع‌آوری مبانی نظری پژوهش، جمع‌آوری اطلاعات پاسخ‌دهندگان، نگارش پیش‌نویس اصلی مقاله.

پیوست

فهرست مقاله‌های مورد بررسی در تحلیل مضمون

ردیف	عنوان	نویسندگان	سال	تشریه
۱	تحلیل اطلاعات در مطالعات کیفی	ظهور و کریمی‌موتقی	۱۳۸۲	اصول بهداشت روانی
۲	ارزیابی کیفی پژوهش	شریفی	۱۳۸۲	تازه‌های علوم‌شناختی
۳	تجزیه و تحلیلی معیارهای کیفیت در روش‌های پژوهش کیفی	فیضی و سرکیسیان	۱۳۸۴	مطالعات مدیریت گردشگری
۴	بررسی کمی و کیفی مقالات مجله علمی- پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران (نامه) از شماره ۴۷-۱ تا پیاستان ۱۳۸۴	ولایی، کوثریان، نصیری و موسوی	۱۳۸۵	مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران
۵	بررسی کیفیت طرح‌ها و مقاله‌های پژوهشی منتشر شده: بررسی مروری	عباسی	۱۳۸۶	فصلنامه کتاب
۶	بررسی آموزش روش‌شناسی پژوهش در روان‌شناسی و علوم تربیتی در ایران	لطف‌آبادی، نوروژی و حسینی	۱۳۸۶	فصلنامه نوآوری‌های آموزشی
۷	معیارهای ویژه ارزیابی پژوهش کیفی	صدوقی	۱۳۸۷	روش‌شناسی علوم‌انسانی
۸	چالش‌های پژوهش کیفی در علوم اجتماعی ایران	ذکایی	۱۳۸۷	رسانه
۹	صد ویژگی یک مقاله علمی-پژوهشی خوب	متصوریان	۱۳۸۸	کتاب ماه (کلیات)
۱۰	ارزیابی کیفیت در پژوهش کیفی: اصول و راهبردهای اعتباریابی و تعمیم‌پذیری	محمدرپور	۱۳۸۹	علوم اجتماعی
۱۱	ارزیابی داده‌های کیفی	محسن‌پور	۱۳۹۰	فصلنامه کمیته پژوهش‌های دانشجویی علوم پزشکی سبزوار
۱۲	ارزیابی پژوهش: رویکردها، شیوه‌ها و چالش‌ها	جمالی	۱۳۹۰	رهیافت
۱۳	تأملی بر اعتبار و پایایی در تحقیقات کیفی	عباس‌زاده	۱۳۹۱	جامعه‌شناسی کاربردی
۱۴	غفلت از تئوری حسابداری: مقایسه تطبیقی مقالات حسابداری در مجلات معتبر داخلی و خارج از ایران	دیانته دیلمی و شاهینی	۱۳۹۱	مطالعات تجربی حسابداری مالی
۱۵	مشکلات در انتخاب موضوع پایان‌نامه: مطالعه‌های کیفی در میان دانشجویان کارشناسی‌ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه‌های تهران	توکل و ذوالفقاری	۱۳۹۲	پژوهش در نظام‌های آموزشی
۱۶	پژوهش کیفی، حلقه مفقوده‌ای در تحصیلات تکمیلی: آسیب‌شناسی آن در حوزه علوم‌انسانی در دانشگاه کردستان	عباسی، زرانی‌نژاد، نظرزاده و محمدی	۱۳۹۲	اندیشه‌های نوین تربیتی
۱۷	واحد مشاهده در تحقیقات کیفی	محمدی	۱۳۹۲	پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران
۱۸	تعمیم‌پذیری و چالش‌های آن در پژوهش‌های کیفی	ایمان و غفاری‌نسب	۱۳۹۲	پژوهش
۱۹	مطالعه تطبیقی روش‌شناسی مقالات حسابداری در مجلات معتبر داخلی و خارج از ایران	دیانته دیلمی و بردبار	۱۳۹۲	دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
۲۰	بررسی الگوی متعالی آموزش روش پژوهش برای توسعه پایدار با روش ترکیبی	شاه‌ولی و کرمی	۱۳۹۳	روش‌شناسی علوم‌انسانی
۲۱	ارزیابی کیفی برون‌دادهای علمی پژوهشگران با استفاده از واژه‌های کلیدی مشابه	تیرگر، بهمن‌فیروز و دهقان	۱۳۹۳	علم‌سنجی کاسبین
۲۲	بررسی کیفیت ساختاری مقالات منتشر شده در مجلات علمی-پژوهشی علوم پزشکی کشور ایران در سال‌های ۱۳۸۹-۱۳۹۱، بر اساس دستورالعمل کمیته بین‌المللی سردبیران مجلات پزشکی	نوکاریزی، امیری و کیانی	۱۳۹۳	مجله دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
۲۳	مروری نقادانه بر مقالات تحقیقاتی کیفی در مرحله داوری مجلات: یک مطالعه کیفی توصیفی اکتشافی	بهرامی	۱۳۹۳	مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی
۲۴	واکاوی و نقد روش‌شناسی پژوهش‌های تجربی مالی و حسابداری در ایران	بدری	۱۳۹۳	پژوهش‌های تجربی حسابداری
۲۵	بررسی اطمینان‌پذیری مقالات حاصل از مطالعات کیفی منتشر شده در پایگاه‌های ایرانی در سال ۹۲	حیدری و شقایق‌فلاح	۱۳۹۴	پژوهش پرستاری

۲۶	آسیب شناسی درس مرجع شناسی و روش پژوهش در ادبیات فارسی	صابری	۱۳۹۴	پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی
۲۷	چالش در آموزش محتوایی روش شناسی کیفی در مطالعات شهرسازی «از تحلیل کیفیت‌ها تا اعتمادپذیری یافته‌ها»	خیرالدین و دلایی میلان	۱۳۹۵	فصلنامه راهبرد
۲۸	اشتباهات رایج در پژوهش‌های تجربی حسابداری	بنی‌مهد، عربی و حسن‌پور	۱۳۹۵	دانش حسابداری مالی
۲۹	محقق به عنوان ابزار در تحقیقات کیفی: چالش‌ها و فرصت‌ها	بهرامی، سلیمانی، یعقوب زاده و رنجبر	۱۳۹۵	نشریه دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شهید بهشتی
۳۰	تبیین چارچوب تعالی پژوهش: گامی به سوی ارائه الگوی نظام ارزیابی کیفیت پژوهش در آموزش عالی کشور	سلیمی و حسینی	۱۳۹۶	رهافت
۳۱	چالش‌های پژوهش‌های کیفی از دیدگاه اعضای هیئت علمی و دانشجویان دکتری دانشکده اقتصاد و توسعه کشاورزی دانشگاه تهران	اسدی و همکاران	۱۳۹۷	پژوهش آموزش مدیریت کشاورزی
۳۲	اعتبارسنجی و سنجش کیفیت در پژوهش‌های کمی، کیفی و آمیخته	اکبری	۱۳۹۷	روش شناسی علوم انسانی
۳۳	بازنمایی مشکلات فرایند اجرای پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها: یک مطالعه کیفی	زارعی، جوادی‌پور و صالحی	۱۳۹۷	پژوهش‌های رهبری و مدیریت آموزشی
۳۴	تحلیل و آسیب شناسی پژوهش‌های حسابداری بر مبنای رویکرد تصمیم‌گیری چندمعیاره	گرد، وقفی، آهنگری و هاشمی	۱۳۹۷	دانش حسابداری مالی
۳۵	قالب مناسب برای مقالات حسابداری از نوع آرشیوی	محمدرضایی	۱۳۹۷	دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
۳۶	بررسی میزان تعامل رشته حسابداری با سایر علوم و رشته‌های دانشگاهی از بعد پژوهشی	مهدوی و سرمدی‌نیا	۱۳۹۷	دانش حسابداری مالی
۳۷	درآمدی بر روش پژوهش: رویه‌های استاندارد تحلیل داده‌های کیفی	طیبی‌ابوالحسنی	۱۳۹۸	سیاست‌نامه علم و فناوری
۳۸	تحلیل محتوای کاربرگ‌های ارزیابی کیفیت مقالات در مجلات علمی - پژوهشی هنر	حسنی	۱۳۹۸	نگره
۳۹	مقایسه معیارهای ارزیابی پژوهش‌ها در کشورهای آمریکا، انگلستان، ایتالیا، کانادا، استرالیا، فنلاند، هنگ‌کنگ، دانمارک و ایران	سلاجقه و جهانشاهی	۱۳۹۹	ترویج علم
۴۰	روش‌ها و شاخص‌های ارزیابی تولیدات علمی در علوم انسانی و اجتماعی: مرور نظام‌مند	قنادی‌زاد و حیدری	۱۳۹۹	پژوهشنامه علم‌سنجی
۴۱	تحلیل و تدوین شاخص‌های ارزیابی کیفیت مقالات علمی- پژوهشی هنر مبتنی بر نظریه هنجارها و ضد هنجارهای علم	حسنی، مرانی و نورمحمدی	۱۳۹۹	پژوهشنامه علم‌سنجی
۴۲	برنامه درسی روش پژوهش در دوره تحصیلات تکمیلی: واکاوی رویکردهای دانشگاه‌های برتر جهان به طراحی، اجرا و ارزیابی	کاییدی، نصرافهانی، شریفیان و موسوی‌پور	۱۳۹۹	مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی
۴۳	بررسی اندازه نمونه در روش‌های نمونه‌گیری کیفی	پاک‌گوهر و خلیلی	۱۴۰۰	ترویج علم
۴۴	اعتباریابی در پژوهش کیفی: تطبیق گونه‌شناسی‌های دین داری در ایران با گفتمان‌های اربعین	اسلامی و ذکاوی	۱۴۰۰	دین و سیاست فرهنگی
۴۵	بررسی موانع پژوهش‌های از دیدگاه دانشجویان کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در سال ۱۳۹۸: یک گزارش کوتاه	محبوبی‌راد، مبینی لطف‌آباد، خدادادی، مازار و رضائیان	۱۴۰۰	مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
۴۶	بررسی میزان آشنایی دانشجویان دکتری حسابداری با روش‌شناسی پژوهش در ایران	علی اصفهانی، دیانتی دلیلی و صراف	۱۴۰۱	پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی
۴۷	طراحی و تبیین مدلی از تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی علوم انسانی با رویکردی آمیخته	نامور، عباس‌پور، خورسندی و طاهری	۱۴۰۲	ترویج علم
۴۸	آسیب‌ها و راهکارهای ارزیابی برون‌دادهای پژوهشی علوم انسانی: مطالعه موردی رشته‌های زبان و ادبیات	ابراهیمی‌درجه، منصوری، پشتونی-زاده، میریاقری‌فرد و شعبانی	۱۴۰۲	پژوهشنامه علم‌سنجی
۴۹	سطوح و شاخص‌های ارزیابی تأثیرات پژوهش بر اساس تحلیل نظام‌های ارزیابی	آزادی احمدآبادی	۱۴۰۳	ترویج علم
۵۰	نقش آلت‌متریکس در تغییر رویکردهای ارزیابی پژوهش‌ها: از علم‌سنجی سنتی تا علم‌سنجی مدرن	پورنیازی و عطاپور	۱۴۰۳	مطالعات کاربردی علم‌سنجی
۵۱	الگوی جامع برای روش‌شناسی پژوهش در حسابداری	علی اصفهانی، دیانتی دلیلی و صراف	۱۴۰۳	دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
۵۲	روایی و پایایی در پژوهش‌های کیفی: مرور سیستماتیک	عباسی، محمدی و محمدی	۱۴۰۳	پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات
۵۳	رهمودی برای تحول در پژوهش‌های کمی حسابداری ایران: گذر از الگوی محلی به الگوی علمی بین‌المللی	محمدرضایی	۱۴۰۴	بررسی‌های حسابداری و حسابرسی

یادداشت‌ها

1. Quantitative Research
2. Qualitative Research
3. Parker and Northcott
4. Gendron
5. Guthrie, Parker, Dumay and Milne
6. de Villiers, Dumay and Maroun
7. Steinke
8. Bochner
9. Lincoln and Guba
10. Richardson
11. Creswell
12. Hayashi, Abib, Hoppen and Wolff
13. Collingridge and Gantt
14. Lukka and Kasanen
15. Ahrens and Dent
16. Ahrens and Chapman
17. Baxter and Chua
18. Lukka and Modell
19. Messner, Moll and Strömsten
20. Steccolini
21. Schwandt
22. Garrat and Hodgkinson
23. Smith and Hodkinson
24. Eriksson and Kovalainen
25. Knowledge- Based Society
26. Rationalistic Approach
27. Martin Heidegger
28. Pythagoras
29. Systematic Review
30. Handayati, Emad and Alhaleh
31. Saunders, Lewis and Thornhill
32. Research Design
33. Melnikovas
34. Raithatha
35. Research Philosophy
36. Interpretive
37. Critical
38. Post Structuralism
39. Postmodernism
40. Approach to Theory Development
41. Inductive
42. Abduction
43. Choice of Methodology
44. Thematic Analysis
45. Content Analysis
46. Grounded Theory
47. Action Research
48. Phenomenology
49. Narrative
50. Future Study
51. Discourse Analysis
52. Q
53. Text Mining
54. Data Mining
55. Delphi
56. Semiotic Method
57. Scoping Review
58. Meta Study
59. Meta-Analysis
60. Meta Methodology
61. Meta Theory
62. Meta Synthesis
63. Strategy
64. Time Horizon
65. Short Term Study
66. Techniques and Procedures
67. Bryman
68. Burns and Grove
69. Structuralism
70. Knowledge Transfer
71. Trustworthiness
72. Institutional Theory
73. Social Learning Theory
74. Braun and Clarke
75. Loo
76. Ludwig
77. King and Horrocks
78. Attride- Stirling

کتابنامه

- بدری، احمد. (۱۳۹۳). واکاوی و نقد روش‌شناسی پژوهش‌های تجربی مالی و حسابداری در ایران. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۴ (۲): ۹۹-۱۲۷.
- بنی‌مهد، بهمن و مهدی عربی و شیوا حسن‌پور. (۱۳۹۵). اشتباهات رایج در پژوهش‌های حسابداری. دانش حسابداری مالی، ۳ (۱۱): ۲۱-۴۷.
- پاشایی‌زاد، حسین (۱۳۸۷). نگاهی اجمالی به روش دلفی. فصلنامه بیک نور (علوم/انسانی)، ۶ (۲): ۶۳-۷۹.
- خنیفیر، حسین و ناهید مسلمی. (۱۴۰۱). اصول و مبانی روش‌های پژوهش کیفی. جلد اول. تهران: انتشارات نگاه دانش.
- رضوی، سید مصطفی و مرتضی اکبری و مرتضی جعفرزاده. (۱۳۹۲). بازکاوی روش تحقیق آمیخته. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- عابدی‌جعفری، حسن و محمدسعید تسلیمی و ابوالحسن فقیهی و محمد شیخ‌زاده. (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی. اندیشه مدیریت راهبردی (اندیشه مدیریت)، ۵ (۲): ۱۵۱-۱۹۸.
- عرب‌مازازی‌زدی، محمد و زهرا جودکی‌چگنی و پرستو دهپورآتش‌بیک و بنیامین عزیزی. (۱۴۰۲). یک دهه تحقیقات کیفی در مجلات علمی-پژوهشی حسابداری ایران. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۳ (۱): ۴۱-۶۰.
- کردستانی، غلامرضا و حسین رجب‌دری. (۱۴۰۰). الگوی عوامل مؤثر بر گزارش‌دهی داخلی تخلف‌های مالی با تأکید بر پدیده تماشاگری. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۸ (۱): ۱۳۵-۱۶۰.
- گرد، عزیز و سید حسام وقفی و مهناز آهنگری و سیده‌سعیده هاشمی. (۱۳۹۷). تحلیل و آسیب‌شناسی پژوهش‌های حسابداری بر مبنای رویکرد تصمیم‌گیری چندمعیاره. دانش حسابداری مالی، ۵ (۳): ۱۱۷-۱۳۴.
- محمدرضائی، فخرالدین. (۱۳۹۷). قالب مناسب برای مقالات حسابداری از نوع آرشویی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۷ (۲۶): ۱۸۹-۲۰۸.
- محمدرضائی، فخرالدین. (۱۴۰۴). رهنمودی برای تحول در پژوهش‌های کمی حسابداری ایران: گذر از الگوی محلی به الگوی علمی بین‌المللی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۳۲ (۱): ۱۱۷-۱۶۲.
- مخبر، عباس. (۱۳۹۲). نگاهی به فلسفه. تهران: انتشارات نشر مرکز.
- نمازی، محمد. (۱۳۸۲). نقش پژوهش‌های کیفی در علوم انسانی. نشریه جغرافیا و توسعه، ۱ (۱): ۶۳-۷۸.

نوکاریزی، محسن و ام‌البنین امیری و محمدرضا کیانی. (۱۳۹۳). بررسی کیفیت ساختاری مقالات منتشرشده در مجلات علمی- پژوهشی علوم پزشکی کشور ایران در سال‌های ۱۳۸۹-۱۳۹۱، بر اساس دستورالعمل کمیته بین‌المللی سردبیران مجلات پزشکی. *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند*، ۲۱ (۱): ۱۱۱-۱۲۲.

References

- Abedi Ja'fari, H., Taslimi, M. S., Faghihi, A., and Sheikhzade, M. (2011). Thematic analysis and thematic networks: A simple and efficient method for exploring patterns embedded in qualitative data municipalities). *Strategic Management Thought*, 5 (2): 151-198. (In Persian)
- Ahrens, T., and Chapman, C.S. (2006). Doing qualitative research in management accounting: positioning data to contribute to theory. *Accounting, Organizations and Society*, 31 (8): 819-841.
- Ahrens, T., and Dent, J.F. (1998). Accounting and organizations: realizing the richness of field studies. *Journal of Management Accounting Research*, 10 (1): 1-39.
- Arabmazar Yazdi, M., Joudaki Chegeni, Z., Dehpour Atash Beik, P., and Azizi, B. (2023). A decade of qualitative research in Iranian accounting research journals. *Empirical Research in Accounting*, 13 (1): 41-60. (In Persian)
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative Research*, 1 (3): 385- 405.
- Badri, A. (2014). A critical review of empirical research methodology in finance and accounting in Iran. *Empirical Research in Accounting*, 4 (2), 99-127. (In Persian)
- Banimahd, B., Arabi, M., and Hasanpoor, Sh. (2016). Common mistakes in accounting empirical researches. *Financial Accounting Knowledge*, 3 (1): 21-45. (In Persian)
- Baxter, J., and Chua, W.F. (2008). The field researcher as author-writer. *Qualitative Research in Accounting and Management*, 5 (2): 101-121.
- Bochner, A. (2000). Criteria Against Ourselves. *Qualitative Inquiry*, 6 (2): 266-272.
- Braun, V., and Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3 (2): 77-101.
- Bryman A. (1988). *Quantity and Quality in Social Research (Contemporary Social Research Series)*. Boston: Unwin Hyman.
- Burns, N., and Grove, S.K. (2011). *Understanding Nursing Research: Building an Evidence-Based Practice*. 5thed. Elsevier Saunders.
- Collingridge, D. S., and Gantt, E. E. (2019). Republished: The quality of qualitative research. *American Journal of Medical Quality*, 34 (5): 439-445.
- Creswell, J. W. (2007). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

- de Villiers, C., Dumay, J., and Maroun, W. (2019). Qualitative accounting research: dispelling myths and developing a new research agenda. *Accounting and Finance*, 59 (3): 1459-1487.
- Eriksson, P., and Kovalainen, A. (2008). *Qualitative Methods in Business Research*. London: Sage.
- Garrat, D., and Hodgkinson, P. (1998). Can there be criteria for selecting research criteria? – Hermeneutical analysis of an inescapable dilemma. *Qualitative Inquiry*, 4: 515-539.
- Gendron, Y. (2013). Rethinking the concept of research contribution. *Accounting Auditing Control*, 19: 133-155.
- Gord, A., Vaghfi, S. H., Ahangri, M., and Hashemi, S. (2018). Analysis and pathology of accounting research based on multi-criteria decision making approach (TOPSIS). *Financial Accounting Knowledge*, 5 (3): 117-134. (In Persian)
- Guthrie, J., Parker, L. D., Dumay, J., and Milne, M. J. (2019). What counts for quality in interdisciplinary accounting research in the next decade: A critical review and reflection. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 32 (1): 2-25.
- Handayati, P., Emad, S., and Alhaleh, A. (2021). The challenges and prospect of qualitative research in accounting. Proceedings of the 7th Regional Accounting Conference.
- Hayashi, J.R., Abib, G., Hoppen, N., and Wolff, L. D. G. (2021). Processual validity in qualitative research in healthcare. *INQUIRY: The Journal of Health Care Organization, Provision, and Financing*, 58: 1-8.
- Khanifar, H., and Moslemmi, N. (2012). *Principles and Foundations of Qualitative Research Methods*. Tehran: Negah Danesh Publications. (In Persian)
- King, N., and Horrocks, C. (2010). *Interviews in Qualitative Research*. London: Sage.
- Kordestani, G., and Rajabdorri, H. (2021). The pattern of factors affecting the whistle-blowing with emphasis on the bystander effect. *Accounting and Auditing Review*, 28 (1): 135-160. (In Persian)
- Lincoln, Y. S., Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Loo, R. (2002). The delphi method: a powerful tool for Strategic management, policing. *An International Journal of Polics Strategies and Management*, 25 (4): 762-769.
- Ludwig, L. (2005). Library as place: results of a Delphi study. *JMLA Journal of the Medical Library Association*, 93 (3): 315- 326.
- Lukka, K., and Kasanen, E. (1995). The problem of generalizability: anecdotes and evidence in accounting research. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 8 (5): 71-90.
- Lukka, K., and Modell, S. (2010). Validation in interpretive management accounting research. *Accounting, organizations and society*, 35 (4): 462-477.

- Melnikovas, A. (2018). Towards an explicit research methodology: Adapting research onion model for futures studies. *Journal of Futures Studies*, 23 (2): 29-44.
- Messner, M., Moll, J. and Strömsten, T. (2017). Credibility and authenticity in qualitative accounting research. *The Routledge Companion to Qualitative Accounting Research Methods*, Routledge, London and New York, NY, 432-443.
- MohammadRezaei, F. (2018). Template for archival accounting research. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 7 (26): 189-208. (In Persian)
- MohammadRezaei, F. (2025). A guideline for the evolution of quantitative accounting research in Iran: Shifting from local to international scientific patterns. *Accounting and Auditing Review*, 32 (1): 117-162. (In Persian)
- Mokhbar, A. (2013). *A Look at Philosophy*. Tehran: Markaz. (In Persian)
- Namazi, M. (2003). The role of qualitative research in the humanities. *Journal of Geography and Development*, 1 (1): 63-78. (In Persian)
- Nowkarizi, M., Amiri, O., and Kiani, M. (2014). Analysis of the structural quality of articles published in Iranian scientific medical journals based on the Standard of International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE). *Journals of Birjand University of Medical Sciences*, 21 (1) :111-122. (In Persian)
- Parker, L. D., Northcott, D. (2016). Qualitative generalising in accounting research: concepts and strategies. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 29 (6): 1100-1131.
- Parker, L.D. (2012). Qualitative management accounting research: Assessing deliverables and relevance. *Critical Perspectives on Accounting*, 23 (1): 54-70.
- Pashaizad, H. (2008). A brief look at the Delphi method. *Peek Noor Quarterly (Humanities)*, 6 (2): 63-79. (In Persian)
- Raithatha, Y. (2017). *Understanding the Economic Impact Terrorism Has on the Destination Decision Making: Northern Irish Tourists*. Doctoral Dissertation, Dublin Business School.
- Razavi, S. M., Akbari, M., and Jafarzadeh, M. (2013). *Reexamining Mixed Research Methods*. Tehran: Tehran University Press. (In Persian)
- Richardson, L. (2000). *Writing: A Method of Inquiry*. In N. K. Denzin and Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (2nd ed.), Thousand Oaks, CA: Sage, 923-948.
- Saunders, M., Lewis, P., and Thornhill, A. (2016). *Research Methods for Business Students*. England: Pearson Education Limited.
- Schwandt, T. A. (1996). Farewell to criteriology. *Qualitative Inquiry*, 2: 58-72.
- Smith, J. K., and Hodkinson, P. (2005). *Relativism, Criteria and Politics*. In N. K. Denzin and Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed.) Thousand Oaks: Sage.

- Steccolini, I. (2023). What counts as “good” qualitative accounting research? Researchers' perspectives on assessing and proving research quality. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 36 (3): 1032-1057.
- Steinke, I. (2004). *Quality Criteria in Qualitative Research*. in Flick, U., von Kardoff, E., and Steinke, I. (Eds.). *A Companion to Qualitative Research*. SAGE, 184-190.